

Beleefde dorpsvisies

Een belevingsonderzoek naar de toegevoegde waarde en het effect van dorpsvisies

Rekenkamercommissie Tytsjerksteradiel

24 januari 2012

COLOFON

De Rekenkamercommissie Tytsjerksteradiel bestaat uit een viertal onafhankelijke leden. Zij worden ondersteund door de raadsgriffier, die fungeert als ambtelijk secretaris.

De rekenkamercommissie heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Door haar werkzaamheden wil de rekenkamercommissie bijdragen aan de kwaliteit van het lokale bestuur in de gemeente Tytsjerksteradiel. Het gaat dan om de transparantie van het gemeentelijk handelen en aan de versterking van de publieke verantwoording daarover.

De commissie doet dit door de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde beleid en bestuur te onderzoeken en de gemeenteraad hierover te rapporteren en te adviseren.

De rekenkamercommissie voert het onderzoek zelf uit, veelal ondersteund door externe onderzoekers. In de onderzoeken wordt altijd teruggekeken naar het verleden, met als nadrukkelijke bedoeling te leren voor de toekomst.

Samenstelling

W. R. Zuurbier (voorzitter)

J.J. Achterveld

W. Wiersma – van Asch

J.P. Jorritsma

Ambtelijk secretaris S.K. Dijkstra (raadsgriffier) ondersteund door
E. Annema-de Vries (griffiemedewerkster)

Dit onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie uitgevoerd door
Onderzoeksbureau Byond uit Groningen
(onderzoekers: de heer T. G. van der Zee en mevrouw M. Boedeltje).

Contact

Postbus 3, 9250 AA Burgum

email: rekenkamercommissie@t-diel.nl

website: raad.t-diel.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Focus van het onderzoek	4
1.2 Uitvoering van het onderzoek	4
1.3 Normenkader	6
1.4 Leeswijzer	7
2. Beleid dorpsvisies gemeente	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Beleidsdocumenten	8
2.3 Bestuurlijke besluitvorming en prioritering	10
3. Dorpsvisies en het dorpsvisievolgsysteem	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Dorpen en dorpsvisies	12
3.3 Dorpsvisievolgsysteem	13
4. Het belang van en aanleiding voor dorpsvisies	14
4.1 Inleiding	14
4.2 Belang en aanleiding volgens de dorpsbelangen	14
4.3 Belang en aanleiding dorpsvisies volgens de gemeente	15
5. De ervaringen tijdens het proces	17
5.1 Inleiding	17
5.2 Het opstellen van de visie	17
5.3 Vaststellen visie	18
5.4 De uitvoeringsfase en communicatie in zijn algemeenheid	19
5.5 Dorpsbudget een oplossing?	22
6. Het (ervaren) effect van dorpsvisies	23
6.1 Inleiding	23
6.2 Effect volgens de dorpsbelangen	23
6.3 Effect volgens de gemeente	24
7. Analyse	26
7.1 Inleiding	26
7.2 De bestuursstijl die past bij hetgeen de gemeente beoogt	26
7.3 Kernvoorwaarden bij de participatieve bestuursstijl	28
7.4 Samengevat	33
8. Conclusies en aanbevelingen	35
8.1 Inleiding	35
8.2 Beantwoording deelvragen	35
8.3 Conclusie	39
8.4 Aanbevelingen	39
Reactie van het college	41
Nawoord rekenkamercommissie	42

1. Inleiding

1.1 Focus van het onderzoek

Veel dorpen in de gemeente Tytsjerksteradiel hebben een dorpsvisie. De gemeente stelt daar prijs op en de meeste verenigingen voor dorpsbelang hebben een dorpsvisie aangeboden aan de gemeente. Door een aantal raadsleden is aangegeven dat wordt getwijfeld of de dorpsvisies een wezenlijke rol in de besluitvorming spelen. Aangezien de rekenkamercommissie nieuwsgierig is of dat beeld realiteitswaarde heeft, heeft de rekenkamercommissie een onderzoek gedaan naar dorpsvisies. Het rekenkameronderzoek naar de dorpsvisies is gesteund door een meerderheid van de gemeenteraad. De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

“Wat is de toegevoegde waarde van dorpsvisies op het gemeentelijk beleid en wat is het concrete, zichtbare effect voor de dorpen?”

Als uitwerking van deze centrale vraag zijn de volgende onderzoeksvragen gesteld:

1. Hoe ziet de gemeentelijke regelgeving eruit met betrekking tot dorpsvisies?
2. In welke mate dient de gemeente conform dit beleid rekening te houden met de wensen uit de dorpsvisies bij het nemen van beslissingen (korte termijn) en bij het voorbereiden van plannen (langere termijn)?
3. Hoe wordt bepaald welke prioriteit wordt gegeven aan de verschillende onderwerpen in de dorpsvisies?
4. Hoe verloopt de communicatie met dorpsbelang over de dorpsvisie gedurende de looptijd van de visies?
5. Kan met het dorpsvisievolgsysteem de uitvoering systematisch worden gevolgd?
6. In hoeverre wordt het geformuleerde beleid in de praktijk in de visie van de gemeente daadwerkelijk uitgevoerd? En worden daarmee de geformuleerde doelen en uitgangspunten gerealiseerd?
7. In hoeverre ervaren de (besturen van) dorpsbelangen dat de door hen geformuleerde visies daadwerkelijk een rol spelen in de uitvoering? Hebben zij het gevoel voldoende gehoord te worden?
8. Indien er sprake is van significante verschillen in de antwoorden op de vorige twee vragen: hoe kunnen deze worden verklaard?

1.2 Uitvoering van het onderzoek

In het onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende methoden:

- Bestudering dorpsvisies, beleidsdocumenten en dorpsvisievolgsysteem.
- Interviews met vertegenwoordigers Doarpswurk, ambtenaren en de burgemeester.
- Groepsinterviews met vertegenwoordigers van Verenigingen voor Dorpsbelangen (hierna dorpsbelangen).
- Enquête onder besturen van dorpsbelangen.

Hierna volgt per methode een korte toelichting.

Studie dorpsvisies, beleidsdocumenten en dorpsvisievolsysteem

In de eerste plaats is in beeld gebracht welk beleid de gemeente voert en welke uitgangspunten zij hanteert ten aanzien van de dorpen en (meer specifiek) de dorpsvisies. Ten tweede is in beeld gebracht welke dorpen een dorpsvisie hebben en wat de gemeente over de doorwerking daarvan vastlegt in het dorpsvisievolsysteem.

Interviews vertegenwoordigers Doarpswurk, ambtenaren en vertegenwoordiger college

Er zijn in totaal vier interviews gevoerd met ambtenaren. Het betreft een interview met de dorpencoördinator en drie interviews met vertegenwoordigers van de inhoudelijke afdelingen Romte en Mienskip en van het team Beheer openbare ruimte. Op verschillende momenten in het onderzoek is bij de dorpencoördinator nadere informatie opgevraagd. Tevens is een interview gevoerd met een vertegenwoordiger van het college van burgemeester en wethouders (hierna college). De vraag wie hiervoor het beste geïnterviewd kan worden, heeft geresulteerd in een interview met burgemeester Ter Keurs. Tot slot is een interview met vertegenwoordigers van Doarpswurk gevoerd om een beeld te krijgen van hun visie op de rol van dorpsvisies en de wijze waarop de gemeente daarmee om zou kunnen gaan. Een overzicht van de geïnterviewde personen is opgenomen in bijlage I¹.

Groepsinterviews met vertegenwoordigers van dorpsbelangen

In totaal zijn er in dit onderzoek drie groepsinterviews met vertegenwoordigers van dorpsbelangen gevoerd. Voor deze groepsinterviews zijn 16 verenigingen voor dorpsbelangen benaderd. Aan hen is gevraagd iemand af te vaardigen naar een groepsinterview². Uiteindelijk hebben aan deze groepsinterviews 14 vertegenwoordigers van 14 verschillende dorpsbelangen deelgenomen. Er is twee keer een groepsinterview met vijf personen gevoerd. Aan één groepsinterview namen 4 personen deel. Groot voordeel van groepsinterviews is dat deelnemers in kunnen gaan op elkaars ervaringen en elkaar kunnen aanvullen en corrigeren. Door de interactie kan nuance en verdieping worden aangebracht. Doordat van bijna alle dorpsbelangen iemand heeft deelgenomen aan een groepsinterview, is een goed en genuanceerd beeld ontstaan van de ervaringen die de dorpsbelangen hebben ten aanzien van dorpsvisies en de rol van de gemeente daarbij. Een overzicht van de bij de groepsinterviews aanwezige personen is opgenomen in bijlage I.

Enquête onder besturen van dorpsbelangen

Dit onderzoek heeft in belangrijke mate ten doel om ervaringen van de verschillende betrokkenen ten aanzien van dorpsvisies in beeld te brengen. Er is daarom gekozen voor het opstellen en uitzetten van een schriftelijke vragenlijst. Aangezien een belevingsonderzoek persoonsgebonden is, is naar ieder individueel bestuurslid van de verschillende dorpsbelangen een vragenlijst verzonden. In totaal zijn er 98 vragenlijsten verzonden naar de thuisadressen van de bestuurders met de vraag aan hen om deze in te vullen. Er zijn 31 vragenlijsten (32%) ingevuld retour ontvangen. Belangrijke kanttekening is dat met het invullen van de vragenlijsten door de respondenten verschillend is omgegaan. Er zijn respondenten die:

- de vragenlijst thuis individueel hebben ingevuld;
- met hun collegabestuurders tijdens een vergadering de vragenlijst hebben ingevuld en gezamenlijk één exemplaar hebben geretourneerd;

¹ De bijlagen zijn opgenomen in een apart document dat is te downloaden op het webgedeelte van de rekenkamercommissie op de website van de gemeenteraad van de gemeente Tytsjerksteradiel (www.raad.t-diel.nl)

² Behalve van Feanwâldsterwal, dat recent de dorpsstatus heeft verkregen, zijn van alle dorpen de verenigingen voor dorpsbelangen benaderd om deel te nemen aan een groepsinterview.

- met hun collegabestuurders tijdens een vergadering de vragenlijst hebben ingevuld en allemaal afzonderlijk een vragenlijst hebben geretourneerd;
- de vragenlijst hebben ingevuld met oud-bestuursleden die betrokken zijn geweest bij het opstellen van de visie en deze namens het bestuur geretourneerd.

Doordat de vragenlijsten anoniem zijn ingevuld is niet na te gaan met hoeveel personen een vragenlijst is ingevuld. Het is daardoor niet duidelijk hoeveel meningen een ingevulde vragenlijst weerspiegelt. Zo kan de ene ingevulde vragenlijst de mening van zes bestuursleden weerspiegelen, terwijl een andere vragenlijst de mening van één persoon weergeeft. Dit betekent dat de met de vragenlijst verkregen gegevens niet in kwantitatieve zin gebruikt kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld geen gemiddeld cijfer voor communicatie of voor de mate van doorwerking worden gegeven. Wat in dit rapport wordt weergegeven over de ervaringen van de dorpsbelangbesturen ten aanzien van dorpsvisies en de rol van de gemeente daarbij, is voornamelijk gebaseerd op de groepsinterviews met vertegenwoordigers van dorpsbelangen. De ingevulde vragenlijsten zijn benut om kwalitatief te kijken of hier nog aanvullende en interessante inzichten uit naar voren komen ten opzichte van de groepsinterviews. Daarnaast zijn de vragenlijsten gebruikt bij de voorbereiding van de groepsinterviews. De verzonden vragenlijst en de respons daarop is opgenomen in bijlage IV.

1.3 Normenkader

Inleiding

In rekenkameronderzoek wordt veelal gebruik gemaakt van een normenkader. Dat is te beschouwen als de meetlat waarlangs de rekenkamercommissie de bevindingen van het onderzoek legt om zodoende tot een oordeel te komen. In veel gevallen wordt zo'n normenkader gebaseerd op het beleid dat de gemeente voert en de uitgangspunten die daaruit voortvloeien. In het geval van dit onderzoek worden het beleid van de gemeente en de hieruit volgende uitgangspunten/normen beschreven in hoofdstuk 2.

Belangrijk om op te merken is dat het niet per definitie zo is dat wanneer de gemeente de door haar vastgestelde procedures volgt ook automatisch de door haar nagestreefde beleidsdoelen worden gehaald. Het is dus mogelijk dat de gemeente de door haar vastgestelde procedures goed nakomt, maar daarmee niet de beleidsdoelstellingen realiseert. In het geval van dit onderzoek betekent dit bijvoorbeeld dat de (vastgestelde) wijze waarop de gemeente met de dorpsbelangbesturen communiceert niet altijd hoeft te leiden tot de door de gemeente gewenste benutting van dorpsvisies voor het beleid. Ook de gevolgde procedure kan dus evaluatief beoordeeld worden in het licht van de beleidsdoelstellingen.

(Procedurele) normen omgaan met dorpsvisies

Ten aanzien van de te volgen procedure dient te worden opgemerkt dat hier geen algemeen geldende en altijd goed werkende eisen aan zijn te stellen. De wijze waarop de gemeente idealiter zou moeten omgaan met dorpsvisies is sterk afhankelijk van de rol die dorpsvisies in de ogen van de gemeente zouden moeten vervullen bij het gemeentelijk beleid en de context waarin dat plaatsvindt.

Wat wel kan worden gesteld is dat het door de gemeente betrekken van dorpsbelangen bij het gemeentelijk beleid en het door dorpsbelangen opstellen van een dorpsvisie is op te vatten als een vorm van interactief bestuur. Interactief bestuur kan omschreven worden als: '*manieren*

van beleidsvoering waarbij een overheid belanghebbenden in meer of mindere mate de mogelijkheid geeft de beleidsvoorbereiding, beleidsbepaling, beleidsuitvoering en/of de beleidsevaluatie te beïnvloeden.’³ Zoals in hoofdstuk 2 nader zal worden toegelicht is uit het gemeentelijk beleid af te leiden dat de gemeente de dorpen een belangrijke rol toedicht bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid betreffende de dorpen. Met het opstellen van de dorpsvisie kunnen dorpsbelangen mogelijk de beleidsvoorbereiding, beleidsbepaling of beleidsuitvoering beïnvloeden. Voor de beoordeling van de gevolgde werkwijze rond de dorpsvisies wordt in dit onderzoek dan ook gebruik gemaakt van inzichten uit de literatuur ten aanzien van interactief bestuur. Echter, geen proces van interactief bestuur is hetzelfde. Processen van interactief bestuur kenmerken zich door de diversiteit van onderwerpen, context, mate van invloed die aan betrokkenen wordt gegeven en diverse andere factoren. Er bestaat dus geen blauwdruk voor dergelijke processen⁴. De eisen die daardoor aan een interactief proces kunnen worden gesteld verschillen dan ook van geval tot geval. In dit rapport wordt daarom eerst beschreven welke rol de dorpsvisies vervullen bij het gemeentelijk beleid en hoe het proces en effect van dorpsvisies worden beleefd door de gemeente en de dorpsbelangen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 7 de in beeld gebrachte situatie gespiegeld aan hetgeen in de literatuur rond interactief bestuur bekend is. Op basis van de inzichten uit de literatuur wordt gekeken in hoeverre de in beeld gebrachte werkwijze optimaal is en op welke punten aanpassingen en verbeteringen mogelijk zijn.

1.4 Leeswijzer

De opbouw van dit rapport is op onderstaande wijze opgedeeld in een beschrijvend en een analytisch / concluderend deel:

Beschrijvend deel

- Hoofdstuk 2: een beschrijving van het beleid van de gemeente ten aanzien van dorpsvisies en de wijze waarop de gemeente standpunten daarover inneemt.
- Hoofdstuk 3: een beschrijving van welke dorpen een dorpsvisie hebben en wat bij de gemeente bekend is over de inhoud en de voortgang daarvan.
- Hoofdstuk 4: een beschrijving van het belang van en de aanleidingen voor het opstellen van een dorpsvisie volgens zowel de gemeente als de dorpsbelangen.
- Hoofdstuk 5: een beschrijving van de ervaringen van de dorpsbelangen en de gemeente tijdens het proces van opstellen (paragraaf 5.2), vaststellen (paragraaf 5.3) en uitvoeren (paragraaf 5.4) van dorpsvisies.
- Hoofdstuk 6: een beschrijving van het beleefde effect van de dorpsvisies volgens de gemeente en de dorpsbelangen.

Analytisch en concluderend deel

- Hoofdstuk 7: in dit hoofdstuk worden de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken geanalyseerd op de in paragraaf 1.3 beschreven wijze.
- Hoofdstuk 8: op basis van de analyse in hoofdstuk 7 worden conclusies getrokken ten aanzien van de onderzoeksvragen en worden aanbevelingen geformuleerd.

³ Zie Denters, S.A.H., Klok, P.J. en Visser, M.A. “De raad beoordeeld! Oordelen van lokale opinieleiders en bestuurders over de gemeenteraad als volksvertegenwoordiging. Een tussen rapportage van het project Duale gemeenten.” (2002).

⁴ Zie bijvoorbeeld Pröpper, Igno & Steenbeek, Deanneke “De aanpak van interactief beleid: elke situatie is anders” (2009, derde druk).

2. Beleid dorpsvisies gemeente

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 2.2 een beschrijving gegeven van enkele voor dorpsvisies van belang zijnde (beleids)documenten waarin uitgangspunten voor het omgaan met dorpsvisies en afspraken daarover met dorpsbelangen zijn opgenomen. Paragraaf 2.3 beschrijft hoe de gemeente komt tot een standpunt ten aanzien van de voornemens die zijn opgenomen in de dorpsvisies.

2.2 Beleidsdocumenten

Ten aanzien van de dorpen en de dorpsbelangen heeft de gemeente een tweetal documenten die aangeven hoe met de dorpsbelangen en de dorpsvisies dient te worden omgegaan. Het betreffen:

1. De Werkwizer,
2. Spelregels voor dorpsvisies.

De Werkwizer bevat belangrijke uitgangspunten voor de wijze waarop de gemeente dient om te gaan met de dorpsbelangen en welke rol de dorpsbelangen hebben ten aanzien van het gemeentelijk beleid. De Spelregels voor dorpsvisies hebben meer specifiek betrekking op dorpsvisies en hoe de gemeente daar mee om wil gaan.

Beide documenten worden hieronder kort toegelicht en zijn opgenomen in bijlage II.

Ad 1 Werkwizer

De Werkwizer is een overeenkomst uit oktober 2006 waarin tussen de dorpsbelangbesturen en de gemeente afspraken zijn gemaakt over hoe ze met elkaar omgaan. De afspraken hebben niet specifiek betrekking op dorpsvisies. Ze gaan in algemene zin over het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid, de inspraak en de communicatie. In de overeenkomst wordt aangegeven dat het college het eerste aanspreekpunt is voor de dorpsbelangbesturen. Het college beschouwt de dorpsbelangbesturen als de representanten van de gemeentelijke bevolking aan wie een belangrijke rol wordt toegekend bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid betreffende de dorpen. In de overeenkomst wil het college duidelijkheid geven over de wijze waarop daaraan gestalte wordt gegeven.

Uit de Werkwizer is af te leiden dat het de bedoeling is dat de dorpsbelangbesturen actief meespreken en op de hoogte worden gehouden (advies, overleg en communicatie) door de gemeente om de belangen van hun dorpen richting gemeente optimaal in te brengen en te behartigen. Om dit te realiseren worden concrete afspraken gemaakt. Enkele relevante afspraken die in de Werkwizer worden gemaakt zijn de volgende:

- Het college betreft de dorpsbelangbesturen bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van gemeentelijk beleid dat het algemeen belang van een dorp raakt. Mocht uit voorstellen aan de raad blijken dat wordt afgeweken van de opvatting van een betrokken dorpsbelangbestuur, dan zal het college die toevoegen aan de stukken.
- In ieder geval twee keer per vier jaar vindt overleg plaats tussen het college en elk dorpsbelangbestuur in de gemeente afzonderlijk. Het college neemt daartoe het initiatief.

- De dorpsbelangbesturen maken gebruik van hun bevoegdheid om voornemens en wensen van hun leden betreffende het dorp en waar gemeentelijke bemoeienis mee gepaard gaat, voor te leggen aan het college of de gemeenteraad. Het college van verplicht zich om in overleg met de dorpsbelangbesturen te komen tot een voldragen afweging van het voornemen of de wens. Over de besluitvorming worden de dorpsbelangbesturen geïnformeerd.
- Tenminste eenmaal per jaar wordt een plenaire vergadering met alle dorpsbelangbesturen en het college gehouden, waarbij collectieve aangelegenheden op de agenda staan. Het initiatief wordt genomen door het college.

Ten behoeve van het verder optimaliseren van de communicatie tussen de dorpsbelangbesturen en het college, is een dorpencoördinator aangesteld. Volgens de Werkwijzer is de dorpencoördinator verantwoordelijk voor de volgende onderdelen:

- De coördinatie tussen het college/de gemeenteraad en de dorpsbelangbesturen.
- Het organiseren, bijwonen en afhandelen van het bestuurlijk overleg tussen het college en de dorpsbelangbesturen.
- Het organiseren, bijwonen en afhandelen van overleg tussen de dorpsbelangbesturen en het college.
- Het betrekken van dorpsbelangbesturen bij gemeentelijke plannen.
- Overleg en terugkoppeling richting portefeuillehouders over zaken die de dorpsbelangbesturen betreffen of door hen worden aangedragen.
- Het maken van beleidsvoorstellen, gericht op het optimaliseren van de communicatie tussen dorpsbelangbesturen en het college.
- Het afhandelen van de jaarlijkse financiële vergoeding aan de dorpsbelangbesturen.

Ad 2 Spelregels voor dorpsvisies

In dit door het college in november 2007 vastgestelde document wordt beschreven hoe de gemeente om wil gaan met dorpsvisies. Als aanleiding voor dit document komt naar voren dat de behandeling van visies binnen de gemeente tot dan toe niet systematisch heeft plaatsgevonden. Omdat meerdere afdelingen bij dorpsvisies betrokken zijn, was er vaak geen duidelijke “problemeigenaar”. De afhandeling duurde daardoor langer en gebeurde nogal versnipperd. Ook hebben niet alle onderwerpen, die daar aanleiding toe gaven, voldoende aandacht gekregen. Door het ontbreken van een wijze van behandeling, is over de uitvoering niet altijd actief gecommuniceerd. Aangezien volgens het college de lijnen tussen gemeente en verenigingen kort zijn, heeft dit nog niet tot grote problemen geleid. Het kan en moet echter wel beter, vindt het college. De spelregels moeten meer duidelijkheid geven voor bestuur, organisatie en voor de dorpsbelangbesturen. Zij hebben er volgens het college recht op om te weten hoe de gemeente hun plan zal behandelen.

Het college is van mening dat de dorpsbelangen zelf verantwoordelijk zijn voor het opstellen van een dorpsvisie. Het is de eigen keus van een dorpsbelang om wel of niet een dorpsvisie te maken. Dat betekent dat zij zelf volledig verantwoordelijk zijn voor de inhoud. Het gemeentebestuur stelt het maken van een dorpsvisie op prijs, maar zal daar niet op aandringen. De spelregels geven wel aan dat de inbreng van een dorpsbelang zeer serieus genomen dient te worden. Dorpsvisies bieden het gemeentebestuur en de organisatie namelijk de mogelijkheid vroegtijdig in te spelen op beleidsontwikkelingen. Als voorbeeld wordt het rekening houden met wensen vanuit de dorpen bij de Perspectiefnota en de Begroting genoemd. De spelregels geven daarbij wel aan dat het de gemeente vrij staat te beslissen wat

wel of niet verenigbaar wordt geacht met het bredere gemeentelijk beleid. De gemeente heeft dan ook alle ruimte al dan niet mee te werken aan verlangens van de dorpsbelangen.

Om dit te realiseren zijn in de spelregels concrete punten opgenomen. In tabel 1 zijn per fase de belangrijkste punten samengevat weergegeven.

Tabel 1: overzicht belangrijke punten per fase uit ‘Spelregels voor dorpsvisies’

Fase	Rol Gemeente
Opstellen/tot stand komen visie	Op aanvraag dorpsbelangen beschikbaar stellen documenten/informatie
Vaststellen visie en aanbieden visie aan gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Na het aanbieden nodigt de gemeente dorpsbelang uit voor een informatief gesprek met de gemeente (veelal met ambtenaren) zonder standpunten en oordelen over visie. Dit gesprek vindt plaats binnen twee maanden na indiening van de visie. • Vervolgens neemt het college een standpunt in (mondeling dan wel schriftelijk) over wat ze voornemens zijn te doen met de dorpsvisies. Het college maakt binnen vier maanden na indiening het standpunt kenbaar. Eventueel kan deze termijn (met een goede motivatie) met twee maanden verlengd worden.
Uitvoering visie	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente houdt de dorpen op de hoogte van de stand van zaken rond de visie, onder andere over mate waarin zaken die door de gemeente zouden worden opgepakt ook worden uitgevoerd. • 1 x per 2 jaar vindt een gesprek plaats tussen college en bestuur dorpsbelang.

2.3 Bestuurlijke besluitvorming en prioritering

Uit tabel 1 komt naar voren dat er ten aanzien van de visies een belangrijk bestuurlijk moment is, wanneer er een standpunt dient te worden ingenomen over de visie. Bij het innemen van standpunten geldt dat de voornemens worden ingedeeld in vier categorieën. Er worden standpunten ingenomen over:

- I. Kleine zaken die snel uitgevoerd kunnen worden. Daarbij wordt aangegeven of, wanneer en hoe die kunnen/zullen worden uitgevoerd.
- II. Onderwerpen waarover op korte termijn een beslissing zal worden genomen en worden afgewogen bij de eerstvolgende Perspectiefnota (PPN).
- III. Onderwerpen die op korte termijn geen gemeentelijke prioriteit hebben (bv. omdat daarvoor nog geen beleid is ontwikkeld) maar die mogelijk op langere termijn wel van belang kunnen zijn voor de gemeente.
- IV. Onderwerpen waarvoor niet op de medewerking van de gemeente behoefte te worden gerekend.

De standpunten die vervolgens ten aanzien van de gecategoriseerde standpunten worden ingenomen, kunnen zijn:

- het gemeentebestuur maakt een andere keuze;
- er wordt aan gewerkt (of en hoe dit in het beleid kan worden opgenomen);
- opgenomen in het beleid/reeds uitgevoerd of;
- geen medewerking/gemeente is niet bevoegd.

Voornemens uit categorie I zijn voornemens van geringe omvang die passen binnen de huidige inhoudelijke en financiële beleidskaders. Dit zijn min of meer zaken waarop de gemeente geattendeerd wordt en die de gemeente helpen om het huidige beleid uit te voeren. Deze zaken worden doorgaans snel opgepakt. Voornemens uit categorie II zitten reeds in de bestuurlijke pijplijn. Er wordt op korte termijn bestuurlijk over besloten. Dat besluit hoeft

overigens niet altijd in lijn te zijn met het voornemen van het betreffende dorp. Voor categorie III voornemens is het de vraag of, wanneer en hoe deze in de bestuurlijke pijplijn komen en of deze punten dus bestuurlijke aandacht krijgen. Uit het interview met de burgemeester komt naar voren dat de categorie III voornemens volgens het college meest interessant zijn. Er zijn geen regels te geven over hoe de gemeente rekening moet houden met deze wensen. Dat is onderwerpafhankelijk. Ook maakt het uit of een wens uit één dorp of uit meerdere dorpen komt. Al met al is er volgens het college maatwerk nodig voor hoe wordt gegaan met de categorie III voornemens.

Categorie IV voornemens, zijn voornemens ten aanzien waarvan de gemeente van mening is dat hier geen medewerking van de gemeente aan wordt verleend. Dit kan bijvoorbeeld gaan om zaken waarvoor de gemeente geen bevoegd gezag is of die in de ogen van de gemeente onrealistisch zijn (denk aan relatief grote nieuwbouwplannen bij een klein dorp).

3. Dorpsvisies en het dorpsvisievolgsysteem

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 3.2 een overzicht gegeven van welke dorpen een dorpsvisie hebben en wanneer deze zijn opgesteld. In paragraaf 3.3 wordt ingegaan op het zogenaamde ‘dorpsvisievolgsysteem’ waarin de gemeente de voornemens uit de verschillende dorpsvisies opneemt en de voortgang ten aanzien daarvan bijhoudt.

3.2 Dorpen en dorpsvisies

De meeste dorpen in de gemeente Tytsjerksteradiel hebben een dorpsvisie. De dorpen die een dorpsvisie hebben, zijn:

- Jistrum/ Skûlenboarch (2006)
- Garyp (2006)
- Tytsjerk (2007)
- Gytsjerk (2007)
- Aldtsjerk (2008)
- Oentsjerk (2008)
- Noardburgum (2008)
- Hurdegaryp (2008)
- Eastermar (opgesteld 2008, looptijd 2010-2020)
- Wyns/Bartlehiem (2010)
- Suwâld (2011)
- Earnewâld (2011)
- Ryptsjerk (2011)

Burgum heeft in plaats van een dorpsvisie een beleidsplan. Dit plan wordt door de gemeente niet beschouwd als dorpsvisie omdat er geen visie op het dorp in staat. Mûnein heeft geen dorpsvisie. Sumar heeft in het verleden wel een dorpsvisie opgesteld maar deze wordt zowel door het dorp als door de gemeente niet meer gebruikt.

Ten aanzien van bovenstaande kan nog worden opgemerkt dat Tytsjerk aangeeft een ‘dorpsconclusie’ te hebben opgesteld. Na overleg met de gemeente bleek dat de respons van 28,8% (180 van de 625 vragenlijsten waren geretourneerd) niet voldoende was. Er zou volgens de gemeente minimaal een respons van 50% nodig zijn. Nergens in de Spelregels van de gemeente zijn een minimaal responspercentage of andere statistische representativiteitscriteria vastgelegd. De dorpsconclusie wordt overigens door de gemeente wel als volwaardige dorpsvisie beschouwd. Navraag leert dat dit soort criteria inmiddels zijn losgelaten. Als criterium wordt nu vooral gehanteerd of de dorpsvisie is vastgesteld in een algemene ledenvergadering van een dorpsbelang. De algemene ledenvergadering wordt geacht het geluid van het dorp naar voren te brengen.

De dorpsvisies beschrijven ieder op hun eigen wijze de toekomstplannen van het dorp. De visies worden doorgaans vastgesteld in een algemene ledenvergadering van de dorpsbelangen. Om tot de visies te komen, is meestal input verkregen vanuit het dorp. Bijvoorbeeld door een enquête te houden, keukentafelgesprekken te voeren en/of een klankbordgroep in te stellen.

De onderwerpen in de dorpsvisies hebben doorgaans het meeste betrekking op onderwerpen die binnen de gemeente vallen onder de afdeling Romte. Andere onderwerpen hebben veelal betrekking op de afdeling Mienskip en het team Beheer openbare ruimte.

Uit de groepsinterviews komt naar voren dat het opstellen van een dorpsvisie een tijdrovend proces is. Door de inzet van betrokken vrijwilligers lukt het om toch een dorpsvisie te realiseren. Daarbij kan nog worden opgemerkt dat niet alleen de grotere dorpen, maar ook kleinere dorpen zoals Wyns en Eastermar, het voor elkaar weten te krijgen om een dorpsvisie tot stand te brengen. Hierbij wordt door de dorpen wel opgemerkt dat het opstellen van een visie naast dat het tijdrovend is, erg kostbaar is. Voor kleine dorpen is deze financiële impact nog groter omdat het budget van de dorpen gekoppeld is aan het aantal inwoners.

3.3 Dorpsvisievolgsysteem

Vanaf 2009 werkt de gemeente met een dorpsvisievolgsysteem. In dit systeem zijn de voornemens uit de verschillende dorpsvisies vastgelegd. Daarbij wordt, conform de in hoofdstuk 2 beschreven werkwijze op basis van de spelregels, aangegeven tot welke categorie het voornemen behoort en wat de status hiervan is binnen de gemeente. Tevens wordt daarbij een korte toelichting gegeven en wordt aangegeven bij welke afdeling het voornemen hoort. Een voorbeeld van een uitdraai uit het dorpsvisievolgsysteem (Wyns/Bartlehiem) is opgenomen in bijlage III.

Het dorpsvisievolgsysteem wordt de eerste keer ingevuld wanneer de dorpsvisie wordt aangeboden aan de gemeente. De gevolgde systematiek is dat de dorpencoördinator alle voornemens vastlegt in het systeem en daarbij aangeeft bij welke afdeling het voornemen hoort. Vervolgens stuurt de dorpencoördinator de voornemens naar de managers van de verschillende afdelingen met de vraag om de voornemens te categoriseren (zie voor de categorieën paragraaf 2.3) en aan te geven wat de status is. Op de afdelingen wordt de benodigde input geleverd, die door de dorpencoördinator wordt ingevoerd in het systeem. Ongeveer 1 keer per jaar, maar in ieder geval voorafgaand aan het bestuurlijk overleg van het college met de afzonderlijke dorpsbelangbesturen dat eens per twee jaar plaatsvindt, wordt het systeem bijgewerkt.

Uit de interviews met ambtenaren komen positieve ervaringen met het dorpsvisievolgsysteem naar voren. Het systeem brengt op overzichtelijke wijze op één plek bij elkaar wat de voornemens van de dorpen zijn. Ook geeft het systeem op eenduidige wijze weer wat de stand van zaken ten aanzien van die voornemens is bij de gemeente.

4. Het belang van en aanleiding voor dorpsvisies

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van het belang van en de aanleidingen voor het opstellen van een dorpsvisie. Eerst wordt in paragraaf 4.2 ingegaan op de meningen van de dorpsbelangen daarover. In paragraaf 4.3 wordt vervolgens de mening van de gemeente ten aanzien daarvan weergegeven.

4.2 Belang en aanleiding volgens de dorpsbelangen

In de groepsinterviews met vertegenwoordigers van de dorpsbelangen worden als belangrijkste en algemeen gedeelde redenen voor het maken van een dorpsvisie genoemd:

1. Het betrekken van burgers bij de toekomst van het dorp en samen bepalen waar het dorp naartoe moet.
2. Het vergroten van de gemeenschapszin.
3. Het geven van structuur aan de plannen en wensen vanuit het dorp, zowel voor het dorp zelf als voor de gemeente.
4. Het geven van continuïteit aan de vereniging voor dorpsbelangen.

Bovenstaande redenen worden hieronder toegelicht.

Ad 1

Een dorpsvisie is volgens de deelnemers aan de groepsinterviews een middel om in gesprek te komen met iedereen in het dorp, het dorp te betrekken bij het formuleren van waar men met het dorp naar toe wil en aan te sluiten bij wat leeft in het dorp. Het wordt van belang geacht om te horen wat er onder burgers leeft. Of zoals in een groepsgesprek wordt aangegeven: “Het moet niet een visie zijn van de vereniging, maar van het hele dorp.”

Ad 2

Een visie kan volgens de deelnemers aan de groepsinterviews de gemeenschapszin tussen alle geledingen van het dorp (ondernemers, verenigingen en burgers) creëren en vergroten. Zo hebben de meeste dorpen naast het uitzetten van een vragenlijst, avonden met bewoners gehad en een algemene ledenvergadering waarop de visies werden behandeld. Door de bewoners nauw te betrekken worden het gezamenlijke ideeën van de bewoners waar men zich bij betrokken voelt. Een dorpsvisie helpt om de neuzen dezelfde kant op te krijgen. In de groepsinterviews wordt als kanttekening daarbij wel naar voren gebracht dat dit vooral geldt voor de kleine dorpen. Bij grote dorpen is het moeilijker om mensen in ruime mate te betrekken. Daar is het wellicht een beter idee om deze gemeenschapszin te realiseren door mensen te betrekken bij en warm te maken voor het realiseren van concrete voornemens, zoals een multifunctioneel centrum.

Ad 3

Uit de groepsinterviews blijkt dat dorpsvisies structuur geven aan de plannen van het dorp, het werk van de dorpsbelangen en bij de communicatie met de gemeente en de dorpsbewoners. Het helpt om wensen te structureren, te bundelen en te prioriteren. Het geeft duidelijkheid over waar het dorp naartoe wil en helpt overzicht te krijgen en te houden over welke punten nog niet gerealiseerd zijn. Een dorpsvisie biedt het bestuur van de

dorpsbelangen een kader om in contact te treden met de gemeente en in de communicatie met de dorpsbewoners, bijvoorbeeld als voor de realisatie van een punt uit de visie vrijwilligers nodig zijn.

Ad 4

Bestuurders van dorpsbelangen zitten er soms maar enkele jaren. Door het opstellen van een visie worden voornemens vastgelegd, ook voor volgende besturen. Dat wil overigens niet zeggen dat een dorpsvisie een statisch document is. Door alle verenigingen wordt benadrukt dat een dorpsvisie levend gehouden moet worden. Soms is herprioritering nodig. De 'oude' visie fungeert dan als vertrekpunt.

Andere redenen

Naast bovengenoemde redenen kunnen er soms hele concrete aanleidingen zijn die bijdragen aan het besluit om een dorpsvisie te maken, zoals de komst van een traverse. Opvallend is dat in ieder geval drie vertegenwoordigers van verschillende dorpsbelangen noemen dat een wens of vraag van de gemeente mede aanleiding is geweest om een dorpsvisie op te stellen. De gemeente geeft echter in de Spelregels voor dorpsvisies uitdrukkelijk aan hier niet op aan te zullen dringen. In één van de groepsinterviews komt duidelijk naar voren dat men zich de vraag stelt waarom de gemeente er zo'n belang aan hecht dat dorpen een dorpsvisie opstellen en wat de verwachtingen van de gemeente zijn ten aanzien van de dorpsvisie. Dat is voor hen nu niet duidelijk en men heeft soms het gevoel een blok aan het been van de gemeente te zijn.

Er worden ook kanttekeningen bij het nut van een dorpsvisie geplaatst. Een dorpsvisie kan snel verouderd zijn. Het risico bestaat dat daardoor meer gehandeld wordt naar de waan van de dag. Daarnaast worden veel zaken door landelijke normen bepaald of rechtstreeks met de gemeente besproken.

4.3 Belang en aanleiding dorpsvisies volgens de gemeente

Belang volgens het college

In het interview met de burgemeester komt naar voren dat het college vindt dat dorpsvisies voor dorpen van groot belang zijn. Een dorp dat geen dorpsvisie heeft doet zichzelf te kort. Door zelf na te denken over de toekomst laat je als dorp zien dat je volwassen bent. Tevens helpt een visie volgens het college om bij de gemeente onder de aandacht te brengen wat er leeft in het dorp. Het is voor een dorp van belang om dit onder de aandacht te blijven brengen.

Dorpsvisies zijn voor het college zeer belangrijke input zijn voor het gemeentelijk beleid. De dorpsvisies zijn daarmee ook politiek gezien belangrijk. De gemeente moet geen blauwdruk gaan verzinnen voor wat goed is voor de dorpen, maar moet mede op basis van de dorpsvisies een beeld krijgen van wat er leeft in dorpen. Of zoals de burgemeester het met een voorbeeld verwoordt: "Wie is de gemeente om te bepalen dat een jachthaven nodig en goed voor een dorp is? Een dorp weet zelf beter wat goed is. Het denken over de toekomst van de dorpen zou niet alleen top-down moeten geschieden. Wat overigens niet wil zeggen dat alle wensen kunnen worden gehonoreerd" Een wereld zonder dorpsvisies zou volgens het college leiden tot meer willekeur. Er zouden dan vooral vanuit de gemeente eenzijdig ideeën over de dorpen komen.

Het college geeft aan dat de gemeente niet zal aandringen op het maken van dorpsvisies. Dat moet vanuit de dorpen komen. Het in de tot dusverre gevoerde groepsinterviews gehoorde

geluid dat de gemeente bij enkele dorpen heeft gevraagd een dorpsvisie op te stellen komt volgens de burgemeester niet vanuit de gemeente maar vanuit Kearn⁵. Dat laat onverlet dat de burgemeester het zeker een goed idee vindt dat een dorp een dorpsvisie heeft.

Belang volgens ambtenaren

Uit interviews met ambtenaren komt naar voren dat dorpsvisies kunnen helpen bij het uitvoeren van het beleid en het tot stand komen van nieuw beleid. Zo geeft een respondent aan dat een dorpsvisie als het officiële spoorboekje van het dorp kan worden gezien. Een visie geeft een totaalplaatje van wat er in het dorp leeft en helpt om te kijken of wat in het dorp leeft overeenkomt met het gemeentelijk beleid. Zonder dorpsvisie zou het volgens de respondent gaan om losse flodders. Een andere respondent vindt dat een visie de afstemmingsmogelijkheid voor een integrale aanpak bevordert. Ook wordt genoemd dat een dorpsvisie ervoor kan zorgen dat maatregelen van de gemeente worden gevoeld als gezamenlijke maatregelen van de gemeenschap.

Er worden door de ambtenaren ook enkele kanttekeningen geplaatst bij de toegevoegde waarde van dorpsvisies. Zo wordt door een respondent aangegeven dat zaken die de gemeente aangaan vaak via andere kanalen de gemeente wel bereiken. De voornemens die in de dorpsvisies staan, zijn in veel gevallen al langer bekend bij de gemeente. Ook wordt in meerdere interviews aangegeven dat dorpsvisies soms het karakter hebben van een wensenlijstje of dorpsverlanglijstje en dat het visiegedeelte soms wat wordt gemist.

⁵ In dit onderzoek is geen navraag gedaan bij Kearn of dit klopt.

5. De ervaringen tijdens het proces

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de ervaringen van de dorpsbelangen en de gemeente tijdens het proces van opstellen (paragraaf 5.2), vaststellen (paragraaf 5.3) en uitvoeren (paragraaf 5.4) van dorpsvisies beschreven. Aan het eind van het hoofdstuk wordt nog kort aandacht besteed aan de vraag of het instellen van een dorpsbudget wellicht een verbetering is (paragraaf 5.5).

5.2 Het opstellen van de visie

Ervaringen en meningen dorpsbelangen

Beschikbaar stellen informatie

Een van de punten in de Spelregels voor dorpsvisies is dat de gemeente informatie beschikbaar stelt voor het opstellen van de dorpsvisies. Uit de groepsinterviews met vertegenwoordigers van dorpsbelangen komt naar voren dat hier door de dorpen soms gebruik van wordt gemaakt. De gemeente stelt de informatie beschikbaar wanneer de dorpen daarom vragen en de meeste informatie is tevens op de website van de gemeente te vinden. Daarnaast ervaren zij dat ambtenaren graag uitleg komen geven over plannen wanneer dorpsbelang daar behoefte aan heeft. Men is daar over het algemeen positief over. Enkele dorpen waren er niet van op de hoogte dat de gemeente informatie beschikbaar stelt.

Rol gemeente bij het opstellen

Over de rol van de gemeente bij het opstellen van de visie zijn de meeste vertegenwoordigers van dorpsbelangen tevreden. De gemeente dient volgens hen een faciliterende rol te hebben bij het opstellen en moet op gepaste afstand blijven. De visie is primair een visie van het dorp. Enkele aanwezigen bij de groepsinterviews zien mogelijk wel een iets grotere rol voor de gemeente weggelegd. Zij noemen als mogelijkheid om voornemens bij de gemeente op haalbaarheid te toetsen, dus een actieve, toetsende, rol van de gemeente naast het beschikbaar stellen van informatie. Daar wordt door andere aanwezigen tegenin gebracht dat het ongetoetst aanleveren van de dorpsvisie goed kan zijn om de gemeente aan het denken te zetten. Tijdens een groepsinterview wordt verder opgemerkt dat het zo kan zijn dat bepaalde ambities en wensen van een dorp misschien nu nog niet passen in het beleid van overheden maar wellicht in de toekomst –en misschien mede doordat dit in de dorpsvisie staat- wel. ‘Out of the box’ denken kan soms tot verrassende uitkomsten leiden.

Bij het tot stand komen van de visie hebben enkele dorpsbelangen ondersteuning gehad van Kern. Kern heeft in een aantal gevallen de dorpen ondersteuning geboden bij het opstellen van de dorpsvisie en ideeën aangedragen over hoe de dorpen het aan zouden kunnen pakken. Kern heeft in één recent geval een groot deel van de organisatie op zich genomen, zo heeft Kern de vragenlijsten opgesteld en uitgezet en daarnaast bewonersavonden opgezet. De betreffende vereniging voor dorpsbelang is hier zeer positief over en andere aanwezige dorpsbelangen hebben hier ook wel belangstelling voor.

Ervaringen en meningen gemeente

Het college zal niet aandringen op het maken van een dorpsvisie. Een dorpsvisie moet vanuit het dorp zelf komen. De gemeente staat op gepaste afstand bij het tot stand komen van een dorpsvisie.

5.3 Vaststellen visie

Ervaringen en meningen dorpsbelangen

Nadat een dorpsbelang de visie bij de gemeente heeft ingeleverd zou een vereniging volgens de spelregels binnen twee maanden door de gemeente moeten worden uitgenodigd voor een informatief gesprek met (veelal ambtenaren van) de gemeente. Dit is een gesprek zonder standpunten en oordelen over de visie. Het draait om wederzijdse verheldering. Vervolgens dient het college (mondeling dan wel schriftelijk) een standpunt in te nemen over wat ze voornemens zijn te doen met de dorpsvisie. Het college maakt binnen vier maanden na indiening dit standpunt kenbaar. Eventueel kan die termijn met twee maanden verlengd worden. Daarbij is dan wel een motivering nodig.

Uit de groepsinterviews met vertegenwoordigers van dorpsbelangen blijkt dat enkele dorpen hun dorpsvisie recent hebben ingeleverd (zie het overzicht in paragraaf 3.2). Zij kunnen dan ook geen oordeel geven over de mate waarin zij vinden dat de gemeente op tijd reageert. Dorpen die hun visie al wat langer geleden hebben ingeleverd kunnen veelal niet helemaal exact aangeven binnen hoeveel tijd de gemeente heeft gereageerd. De ervaringen ten aanzien van de reactietermijn van het college lopen uiteen van 'een redelijke termijn' tot 'veel te lang'. Enkele dorpen geven aan dat de lange termijn problemen oplevert in de communicatie richting het dorp. Er kan niet vlot worden teruggekoppeld wat de reactie van de gemeente is op de visie van het dorp. Het informatieve gesprek heeft in de meeste gevallen niet plaats gevonden. Dorpsbelangen vinden dit jammer, omdat zij veel belang hechten aan dit gesprek. Iemand merkt hierover tijdens de groepsinterviews op: "het is belangrijk omdat tijdens dit gesprek om een toelichting gevraagd kan worden en dit gesprek de toon zet voor de beoordeling van de standpunten."

De reactie van het college vindt doorgaans plaats aan de hand van een uitdraai uit het dorpsvisievolgsysteem (zie voor een voorbeeld bijlage III). Deze uitdraai geeft op zich duidelijk inzicht in het standpunt van de gemeente. Veel dorpsbelangen zijn echter inhoudelijk niet altijd verheugd over deze reactie. Met name de reactie op zaken die nog niet direct passen binnen het huidige gemeentelijke beleid stelt vaak teleur. Meer procedureel geven enkele aanwezigen tijdens de groepsinterviews aan dat de onderbouwing en de toelichting bij de standpunten beter kan. Als de gemeente aan bepaalde punten geen medewerking wil verlenen dan zou duidelijker aangegeven kunnen worden waarom dat zo is en hoe de gemeente hier eventueel wel bij zou kunnen helpen. Dit wordt door dorpen ook aangegeven omdat soms blijkt dat zaken waarvan aanvankelijk werd aangegeven dat ze niet passen binnen de plannen van de gemeente, bij verder contact met ambtenaren wel mogelijk blijken te zijn. Een toelichting en een genuanceerder standpunt zou frustratie kunnen voorkomen. Of zoals een respondent het verwoordt: "bij wat meer toelichting kan je zien waarom iets nu nog niet haalbaar is en kan je zoeken naar mogelijkheden om elkaar wel te kunnen vinden. In deze tijd is het logisch dat veel nee verkocht moet worden, maar alleen nee doet geen recht aan de moeite die in de visie zit. Wanneer punten niet uitgevoerd kunnen worden, dan kan de gemeente dit beter onderbouwen en bijvoorbeeld meedenken op welke

wijze plannen dan wel gerealiseerd kunnen worden. Er moet meer positiviteit in de communicatie.”

In één van de groepsinterviews komt naar voren dat het (formeel) aanbieden van de dorpsvisies aan de raad, of een contactpunt met de raad op een ander moment, een goede toevoeging zou zijn. De raadsleden zijn de volksvertegenwoordigers en vooral zij moeten weten wat er speelt.

Ervaringen en meningen gemeente

Vanuit de gemeente kan niet worden aangetoond dat de dorpsbelangen altijd binnen de genoemde termijn zijn uitgenodigd voor een informatief gesprek en dat zij altijd binnen de genoemde termijn een reactie hebben gehad van de gemeente. Met name voor wat betreft de dorpsvisies die voor 2009 zijn ingediend is de verslaglegging minimaal te noemen. Overleg en afstemming gebeurde toen volgens de dorpencoördinator meer ad hoc en laat. Ook in de periode na 2009 hebben informatieve gesprekken door ziekte van de dorpencoördinator niet altijd plaatsgevonden. Indien een ingediende dorpsvisie tot onduidelijkheid leidt binnen het ambtelijk apparaat, dan wordt volgens de dorpencoördinator wel contact gezocht met dorpsbelangen voor een verduidelijking, maar dat hoeft niet perse tot een gesprek te leiden. Dit kan ook via de telefoon of e-mail. Voor wat betreft de recentere visies (na 2009) krijgen de dorpen volgens de dorpencoördinator wel binnen de termijn van de spelregels een reactie. Zo kreeg Ryptsjerk binnen 4 maanden een reactie. Soms is meer tijd nodig en wordt gebruik gemaakt van de in de spelregels genoemde uitstelmogelijkheid. Wyns kreeg hierdoor bijvoorbeeld na ruim 6 maanden een reactie van het college.

5.4 De uitvoeringsfase en communicatie in zijn algemeenheid

Meningen en ervaringen dorpsbelangen

Bestuurlijk overleg

Formeel dient er eens per twee jaar een overleg plaats te vinden tussen het college en de afzonderlijke besturen van dorpsbelang. Daarnaast is er ieder jaar een overleg waarbij het college en alle dorpsbelangbesturen vertegenwoordigd zijn. Uit de groepsinterviews met de vertegenwoordigers van dorpsbelang komt naar voren dat deze overleggen doorgaans daadwerkelijk plaatsvinden. Tijdens dit gesprek zijn de dorpsvisie en de voortgang daarvan één van de onderwerpen. Voorafgaand aan het gesprek krijgen de besturen van dorpsbelang een uitdraai uit het dorpsvisievolgsysteem waar de voortgang van de dorpsvisies op staat. De dorpsbelangen kunnen verder agendapunten aandragen, waarbij ook punten uit de visie op de agenda worden gezet. Er is vanuit de dorpen geen behoefte om alle punten uit het volgsysteem te bespreken. Over het algemeen vindt men eens in de twee jaar overleg te weinig. Er is behoefte aan frequenter overleg, dit hoeft niet perse met het college te zijn, maar kan ook met ambtenaren. Er is behoefte aan direct contact en niet alleen via de mail of telefonisch.

Contact prettig, maar eenzijdig

In de groepsinterviews komt naar voren dat de dorpsbelangen het contact met de gemeente als prettig ervaren. Wanneer vanuit dorpsbelang contact wordt opgenomen met bijvoorbeeld ambtenaren staan ze hen vriendelijk te woord en willen ze uitleg komen geven. Ook denken ambtenaren graag mee. Hoewel de deur bij de gemeente doorgaans open staat, ervaren de dorpsbelangen de communicatie wel als enigszins eenzijdig. De dorpen nemen doorgaans contact op met de gemeente, en niet andersom. Men is het er aan de andere kant over eens dat

wanneer je als dorp wat wilt je dit wel aan de gemeente kenbaar moet maken en in die gevallen dus *het eerste* contact moet leggen. Kanttekening daarbij is dat het niet zo moet zijn dat degenen die het hardst roepen en het meeste politiek-bestuurlijk gevoel hebben het meeste krijgen. Met name het kennen van de juiste ingangen op ambtelijk niveau wordt gezien als van doorslaggevend belang om iets gerealiseerd te krijgen. De dorpsbelangen nemen dan ook niet zelden rechtstreeks contact op met ambtenaren die over bepaalde inhoudelijke zaken gaan. Het contact loopt niet altijd via de dorpencoördinator, maar ook regelmatig rechtstreeks met de afdelingen.

Al met al zijn de dorpsbelangen van mening dat de gemeente meer contact op kan nemen met de dorpen, bijvoorbeeld wanneer de gemeente aan plannen begint die de dorpen aangaan. In de groepsinterviews met vertegenwoordigers van dorpsbelangen vragen meerdere aanwezigen zich af of de dorpsvisies nu wel gebruikt worden bij het maken van nieuwe plannen. De terugkoppeling van de gemeente gedurende de looptijd van de visie kan volgens hen beter. Er bestaat bij sommigen de indruk dat het belang dat de gemeente ergens bij heeft, bepalend is voor de rol die de gemeente speelt. Bij sommigen bestaat de indruk dat wanneer de gemeente de verenigingen nodig heeft (bijvoorbeeld bij lastige burgers) ze de verenigingen weten te vinden, maar (zoals een respondent het verwoordt) “wanneer de gemeente de dorpsbelangen niet nodig heeft, worden ze met net zoveel gemak omzeild.” Dit gebeurt soms ook wanneer afspraken met de gemeente zijn gemaakt. Als voorbeeld wordt door een vertegenwoordiger van een dorpsbelang genoemd dat ze zouden worden betrokken bij de keuze voor een ontwerp. Dat is niet gebeurd. Daar kwamen ze namelijk achter toen ze op een zeker moment werden uitgenodigd door de gemeente voor de presentatie van het definitief gekozen ontwerp.

Meningen en ervaringen gemeente

Het college

De burgemeester geeft aan dat het college in de bestuurlijke overleggen tussen college en besturen van dorpsbelangen geen signalen heeft ontvangen over het door de dorpsbelangen in dit onderzoek naar voren gebrachte eenzijdige contact vanuit de gemeente. Dat kan volgens hem ook komen omdat in zo'n overleg het goed houden van de relatie mee wordt gewogen. In een onafhankelijk onderzoek als dit praten de dorpsbelangen wellicht wat meer vrijuit.

Ambtelijk zouden de dorpen volgens het college proactief benaderd moeten worden. Het is volgens hem niet zo dat degene die het hardste roept het meeste krijgt. Het is wellicht voor de gemeente nog wennen aan het feit dat er actief informatie en wensen uit de samenleving komen. Het binnen de gemeente laten leven van de dorpsvisies en het als een ambassadeur binnen de gemeente actief onder de aandacht blijven brengen daarvan, is volgens het college een onderdeel van de functie van dorpencoördinator. De dorpencoördinator moet er volgens hem voor zorgen dat de wensen aandacht krijgen en dat alle dorpen aandacht krijgen. De functie houdt mede in dat er inhoudelijk gecoördineerd wordt. Het telefoonnummer van de dorpencoördinator zou het telefoonnummer moeten zijn dat de dorpen bellen wanneer ze iets naar voren willen brengen. Om de dorpencoördinator heen gaan is niet gewenst. Binnen de gemeente moeten alle lijntjes bij de dorpencoördinator bij elkaar komen.

Kijkend naar de agenda van het bestuurlijk overleg is 1 keer per twee jaar overleg volgens het college voldoende. Het is bestuurlijk wel van belang dat verenigingen niet het gevoel hebben in de kou te staan. Duidelijkheid over wie wanneer het initiatief tot contact neemt (gemeente of vereniging), kan volgens hem wel wat scherper uitgewerkt worden.

Ambtelijk

Uit interviews met ambtenaren komt naar voren dat de communicatie met dorpsbelangen in eerste instantie via de dorpencoördinator en het college loopt. De afdelingen leveren input voor de overleggen met de besturen van de verenigingen voor dorpsbelang door middel van een update van het dorpsvisievolgsysteem en een reactie op de agenda van het overleg. Als zaken uit de dorpsvisie worden opgepakt door de gemeente dan komen de inhoudelijke afdelingen in beeld. Zij nemen dan contact op met de verenigingen voor dorpsbelangen en andere relevante personen voor het realiseren van het voornemen. De dorpencoördinator en het college worden daarbij op de hoogte gehouden.

Het directe contact vanuit de afdeling met de dorpen wordt door de ambtenaren belangrijk gevonden. Dit moet niet alleen via een dorpencoördinator lopen. Direct contact vanuit de afdeling zorgt ervoor dat er genoeg inhoudelijke deskundigheid is en dat de medewerker die ergens mee aan de slag moet, duidelijk krijgt wat er bedoeld wordt. Vanuit de afdeling Romte wordt aangegeven dat de ambtelijke capaciteit voor het direct oppakken van zaken er nu wel is, maar dat dit met ingang van 2014 niet meer het geval is doordat alle beschikbare formatie voor dorpsvernieuwing/dorpsvisies (nu 0,5 fte verdeeld over verschillende medewerkers van de afdeling) wordt wegbezuinigd. Eén van de gesproken ambtenaren geeft aan dat de inhoudelijke afdelingen meer direct betrokken zouden kunnen zijn bij de dorpen en de dorpsbelangen. Bijvoorbeeld door als toehoorder aanwezig te zijn bij algemene ledenvergaderingen van de verenigingen voor dorpsbelangen. Ook wordt aangegeven dat de dorpsvisies meer en nadrukkelijker onder de aandacht kunnen zijn bij ambtenaren. Een ambtenaar verwoordt dit als volgt: “De afdelingen worden maar 1 keer per jaar wakker geschud. Wanneer het systeem moeten worden ingevuld wordt naar de dorpsvisie en de status van de voornemens gekeken. Daarna wordt weer overgegaan tot de orde van de dag en verdwijnen de dorpsvisies naar de achtergrond.”

Uit de interviews met ambtenaren (waaronder de dorpencoördinator) komt naar voren dat de functie van dorpencoördinator door hen vooral als een (administratief) coördinerende functie wordt gezien. De beperkte tijd van 12 uur per week die de dorpencoördinator heeft dient te worden besteed aan:

- Het opnemen van dorpsvisies in het dorpsvisievolgsysteem en het bijhouden daarvan.
- Het organiseren, bijwonen en afhandelen van zowel het jaarlijkse plenair overleg tussen de dorpsbelangbesturen en het college als het tweejaarlijks overleg van het college met de afzonderlijke besturen.
- Het betrekken van de dorpsbelangbesturen bij gemeentelijke plannen.
- Overleg en terugkoppeling richting portefeuillehouders over zaken die de dorpsbelangbesturen betreffen of door hen worden aangedragen.
- Het afhandelen van de jaarlijkse financiële vergoeding aan de dorpsbelangbesturen.
- Het maken van beleidsvoorstellen gericht op het optimaliseren van de communicatie tussen dorpsbelangbesturen en het college.

Hoewel het betrekken van de dorpsbelangbesturen bij gemeentelijke plannen officieel een onderdeel van de functie van dorpencoördinator is, ziet de dorpencoördinator het doorlopend binnen de gemeente (als een soort ambassadeur) onder de aandacht brengen en houden van de dorpsvisies (bij bijvoorbeeld nieuwe plannen), niet als onderdeel van de functie van dorpencoördinator.

5.5 Dorpsbudget een oplossing?

In twee van de drie groepsinterviews is de vraag aan de orde geweest of het beschikbaar stellen van een budget wellicht mogelijkheden biedt voor de dorpen om zaken te realiseren. Een dorpsbudget wordt door de dorpsbelangen niet direct als oplossing gezien. Een eerste argument dat daar tegen naar voren wordt gebracht is dat dorpsbelang daarmee een politieke lading krijgt. Dorpsbelang gaat dan ook geld verdelen en is daardoor minder gericht op het dienen van het belang van het dorp. Daarnaast bestaat het risico dat een budget gaat dienen om werk van de gemeente op te knappen. Het budget zou volgens enkele respondenten wel kunnen dienen voor zaken waar normaal ad hoc geld voor wordt gevraagd bij de gemeente (sinterklaas, kerst). Als er een budget komt dan moet goed aangegeven worden wat de kaders zijn en de dorpsbelangen moeten binnen die kaders vrij zijn om het geld te besteden zonder al te veel verantwoordingsrompslomp.

Het college is voorstander van meer verantwoordelijkheid voor de eigen omgeving. Een dorpsbudget is dan een optie. Kijkend naar de mensen en de dorpen (kleine actieve dorpen) zou het invoeren van een dorpsbudget binnen Tytsjerksteradiel kunnen. Te denken valt aan een soort 'klein leed pot', waarmee de dorpen kleine zaken zelf kunnen oplossen. Ook onderhoudstaken zouden bij de dorpen neergelegd kunnen worden, waarbij de verantwoordelijkheid uiteindelijk wel bij de gemeente ligt.

6. Het (ervaren) effect van dorpsvisies

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het effect van de dorpsvisies. Het gaat daarbij vooral over de mate waarin en de wijze waarop de betrokkenen ervaren dat dorpsvisies een effect hebben. Paragraaf 6.2 beschrijft de ervaringen van de dorpsbelangen daarover. In paragraaf 6.3 wordt ingegaan op de ervaringen vanuit de gemeente.

6.2 Effect volgens de dorpsbelangen

Dorpsvisies idealiter input voor nieuw en bestaand beleid

Naast input voor het realiseren van bestaand beleid zouden de dorpsvisies volgens de vertegenwoordigers van de dorpsbelangen voor de gemeente input moeten zijn voor nieuw beleid. Een visie stroomlijnt plannen en wensen van de dorpen richting gemeente en kan gezien worden als een toetsingskader.

De gemeente is volgens de dorpsbelangen niet de enige actor voor wie de visie input kan geven. Ook andere actoren, zoals woningcorporaties en provincies zouden kennis kunnen nemen van de visie en dit als input voor hun beleid kunnen gebruiken. De deelnemers aan de groepsinterviews zijn zich ervan bewust dat de dorpsvisies punten bevatten waar de gemeente niks mee kan omdat dit bijvoorbeeld iets is waar de provincie over gaat. De gemeente moet dan volgens de vertegenwoordigers van de dorpsbelangbesturen wel van deze punten weten, omdat de gemeente eventueel kan assisteren of adviseren over de aanpak (bijvoorbeeld in het contact met de provincie of woningcorporaties).

Oordeel dorpsbelangen over doorwerking dorpsvisies

Wanneer aan de deelnemers van de groepsinterviews gevraagd wordt naar wat volgens hen het effect is van de dorpsvisies op het gemeentelijk beleid dan is de teneur over het algemeen niet positief. De dorpsbelangen hebben niet het idee dat er veel gerealiseerd wordt uit de dorpsvisie. Dat wat wel gerealiseerd wordt, komt volgens hen veelal niet door toedoen van de gemeente of zou zonder de dorpsvisie ook wel gerealiseerd zijn. Er zijn wel enkele positievere geluiden. Zo geeft een dorp aan dat voorheen niks met hun plannen en wensen richting de gemeente gedaan werd. Nu ze de visie hebben, kan hiernaar verwezen worden en dit draagt bij aan de realisatie. Een ander dorp geeft aan dat een dorpsvisie helpt om punten gebundeld onder de aandacht te brengen en om punten die passen binnen het gemeentelijk beleid sneller onder de aandacht te brengen.

Ondanks dat de dorpsbelangen een gering effect van hun dorpsvisies op het gemeentelijk beleid ervaren, geven zij veelal aan in de toekomst weer een dorpsvisie op te gaan stellen. Reden daarvoor is niet zozeer om daarmee iets gerealiseerd te krijgen bij de gemeente. De dorpsbelangen geven met name aan dat een dorpsvisie helpt om als dorp gezamenlijk te bepalen waar het dorp naartoe moet, structuur te geven aan plannen en wensen vanuit het dorp en continuïteit te waarborgen binnen de vereniging (zie ook paragraaf 4.2).

Oordeel dorpsbelangen over reactie college

Met name wanneer het gaat om voornemens die nog niet direct passen binnen het huidige beleid, zijn er kritische geluiden te horen vanuit de dorpsbelangen. Meerdere deelnemers geven expliciet aan gefrustreerd te zijn over de reactie van het college op dat soort voornemens. Zij wijzen hierbij ook op de door hen ervaren scheve verhouding tussen de moeite die zij in de visie hebben gestoken en de reactie van het college die relatief weinig voornemens overneemt. Overigens valt in de groepsinterviews wel op dat enkele deelnemers hun mening over de houding en rol van de gemeente enigszins bijstellen wanneer een andere deelnemer hen uitleg geeft over waarom de gemeente wellicht een bepaald standpunt inneemt. Deze uitleg leidt tot een andere kijk op de situatie door de betreffende deelnemers.

Bij het oordeel over de reactie van het college op de voornemens wordt door veel deelnemers aan de groepsinterviews verwezen naar de uitdraai uit het dorpsvisievolgsysteem. Zoals in paragraaf 5.2 is aangegeven, krijgen de dorpsbelangen deze uitdraai bij de reactie op de dorpsvisie en voorafgaand aan het bestuurlijk overleg. Hieruit maken zij op dat eenvoudige punten veelal wel gerealiseerd worden (soms door het dorp zelf), maar de reactie op nieuwe en 'wezenlijke' zaken is vaak voor hen teleurstellend. Of zoals een deelnemer aan een groepsinterview het verwoordt: "Bijna alles wordt van tafel geveegd, tenzij het direct aansluit bij de plannen van de gemeente." Men zou graag een positievere houding zien van de gemeente. Uit het onderzoek komt naar voren dat de dorpsbelangen graag zouden zien dat er door de gemeente meer in kansen en mogelijkheden wordt gedacht.

Op de trom slaan en het kennen van de juiste personen van belang

De dorpsbelangen zijn het er over eens dat het werk voor hen niet stopt bij het inleveren van de visie, maar dat het echte werk dan eigenlijk pas begint. Uit de groepsinterviews kan opgemaakt worden dat het uiteindelijk aankomt op het ondernemen van actie van de verenigingen richting de ambtenarij om zaken gerealiseerd te krijgen. Je moet "op de trom slaan" en de juiste mensen weten te vinden binnen de gemeente, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. Dit kan er toe leiden dat degene die het hardst roept veel gedaan krijgt. Het succes van de communicatie in termen van realisatie is mede afhankelijk van de betreffende ambtenaar. Zoals in paragraaf 5.4 al is genoemd zijn de dorpsbelangen van mening dat het kennen van de juiste ingangen op ambtelijk niveau van belang is om iets gerealiseerd te krijgen. Dorpsbelangen nemen dan ook vaak rechtsreeks contact op met de afdelingen. Het contact loopt daardoor niet altijd via de dorpencoördinator.

In een groepsinterview komt naar voren dat een dorpsvisie meer een *gezamenlijke* ambitie van dorp en gemeente zou moeten zijn. Dit wordt gemist. Een dorpsvisie zou meer kunnen worden beschouwd als een cadeautje van het dorp aan de gemeente. Nu is het vooral iets van de dorpen.

6.3 Effect volgens de gemeente

College

Volgens het college worden dorpsvisies binnen het gemeentehuis genoeg benut. Binnen de gemeente wordt hier serieus mee omgegaan. Dorpsvisies geven in de eerste plaats munitie om het huidige beleid uit te kunnen voeren. In de tweede plaats geven ze input voor nieuw beleid. Door het volgsysteem is er systematisch overzicht over de status van de voornemens uit de visies en het standpunt van de gemeente ten aanzien van de voornemens.

Zaken die passen binnen de huidige kaders worden volgens het college doorgaans snel opgepakt. Zaken waaraan de gemeente geen medewerking wil verlenen vallen doorgaans uiteen in twee elementen. Ten eerste zijn er zaken waar de gemeente niet over gaat (voorbeeld: benzineprijzen) en ten tweede zijn er niet realistische plannen (bijvoorbeeld grote nieuwbouwplannen). Volgens het college is het niet zo dat de gemeente na het vaststellen en aanbieden van de dorpsvisie de probleemeigenaar is van dat wat in de dorpsvisie staat. Een dorpsvisie is een instrument om elkaar deelgenoot te maken van wat er leeft in het dorp.

Ambtenaren

Uit de interviews met ambtenaren komt naar voren dat wanneer een voornemen uit een dorpsvisie past binnen de financiële en inhoudelijke kaders van de gemeente deze voornemens doorgaans worden opgepakt. Ook wordt aangegeven dat bij het maken van nieuwe beleidsplannen altijd de dorpsvisies betrokken worden. De gehele visie wordt er dan bij betrokken. In hoeverre het betrekken van dorpsvisies bij de beleidsformulering leidt tot doorwerking van dorpsvisies in het beleid, kan op basis van dit onderzoek niet worden vastgesteld.

Bij het opstellen van nieuwe plannen wordt, naast het betrekken van de dorpsvisies, ook met de vereniging voor dorpsbelangen en andere belanghebbenden gesproken. Dit wordt gedaan vanuit het oogpunt van interactieve beleidsvorming.

7. Analyse

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken in een analytisch kader geplaatst. Vertrekpunt van dit kader is het concept interactief bestuur. In hoofdstuk 1 is het proces waarin de dorpsvisies tot stand komen reeds benoemd als interactief bestuur. Dit interactieve proces wordt in paragraaf 7.2 verder theoretisch uitgewerkt en mondt uit in een analytisch kader. In paragraaf 7.3 worden vervolgens de bevindingen rond de dorpsvisies in het ontwikkelde analytisch kader geplaatst. Paragraaf 7.4 vat tot slot de belangrijkste naar voren gekomen punten samen.

7.2 De bestuursstijl die past bij hetgeen de gemeente beoogt

In hoofdstuk 1 is interactief bestuur beschreven als: ‘manieren van beleidsvoering waarbij een overheid belanghebbenden in meer of mindere mate de mogelijkheid geeft de beleidsvoorbereiding, beleidsbepaling, beleidsuitvoering en/of de beleidsevaluatie te beïnvloeden’⁶. Interactief bestuur komt in meerdere gradaties voor. Zo kunnen niet alleen processen waarbij burgers mogen (mee)beslissen als interactief worden beschouwd, maar ook bijvoorbeeld burgerraadplegingen. Tevens valt het voorzien van advies –zoals dat bij de dorpsvisies in Tytsjerksteradiel het geval is- onder bovenstaande definitie van interactief bestuur.

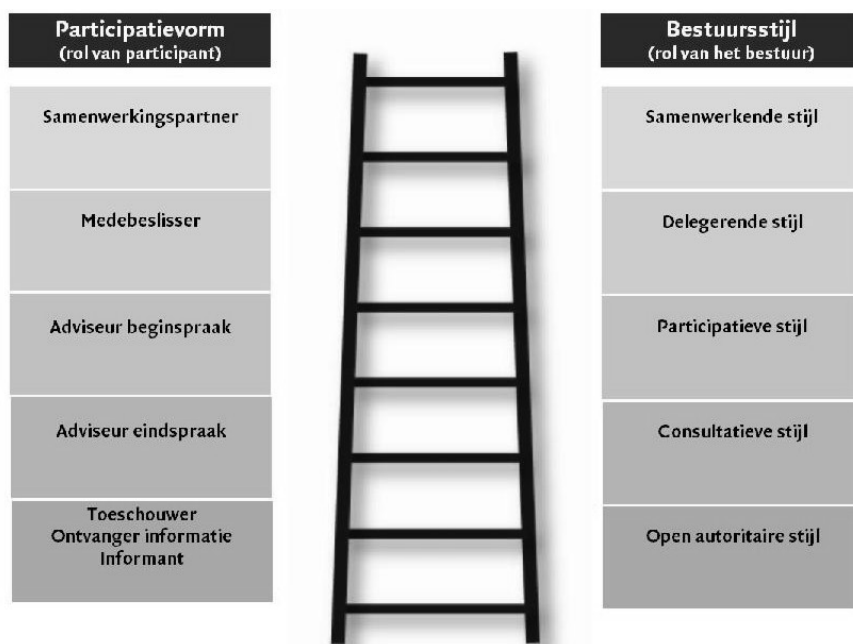
De verschillende vormen van interactief bestuur worden vaak ingedeeld in zogenaamde participatieladders⁷. In dit rapport gebruiken we een bekende en door Pröpper en Steenbeek (1999) ontwikkelde participatieladder⁸. Deze afbeelding is op de volgende bladzijde in een afbeelding weergegeven, waarbij de ladder van de minst naar de meest interactieve stijl loopt. De participatieladder wordt vervolgens in tabel 2 nader uitgewerkt. De bestuursstijl staat hierbij voor de rol die het bestuur (in dit geval het gemeentebestuur) inneemt en de participatievorm staat voor de rol van participanten (in dit geval dorpsbelangen). Op basis van de participatieladder en tabel 2 kan het proces van het opstellen en behandelen van de dorpsvisies in Tytsjerksteradiel worden omschreven als een *participatieve bestuursstijl*: het gemeentebestuur vraagt een open inbreng/advies over zaken die het dorp aangaan. In de dorpsvisies kunnen de dorpsbelangen hun eigen punten definiëren en eventuele oplossingsrichtingen aangeven.

⁶ Zie Denters, S.A.H., Klok, P.J. en Visser, M.A. “De raad beoordeeld! Oordelen van lokale opinieleiders en bestuurders over de gemeenteraad als volksvertegenwoordiging. Een tussen rapportage van het project Duale gemeenten.” (2002).

⁷ De hier bedoelde participatieladder moet overigens niet verward worden met de participatieladder die wordt gebruikt voor de taken van de gemeenten vanuit de opdracht in het kader van de Wet Participatiebudget. Die ladder is een meetinstrument waarmee je van iedere burger kunt vaststellen wat diens mate van participatie in de samenleving is.

⁸ Zie bijvoorbeeld: Pröpper, Igno & Steenbeek, Deanneke “De aanpak van interactief beleid: elke situatie is anders.” (2009, derde druk). Een andere bekende participatieladder is die van Edelenbos en Monnikhof. Deze vertoont veel overeenkomsten met de participatieladder van Pröpper en Steenbeek en wijkt voornamelijk af voor wat betreft gebruikte termen. Zie daarvoor Edelenbos, J. & Monnikhof, R. “Lokale interactieve beleidsvorming. Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie.” (2001).

Figuur 1: participatieladder

Tabel 2: Bestuursstijlen uit de participatieladder

Bestuursstijl (rol bestuur)	Vorm van participatie (rol participant)	Voorbeelden
<p>Autoritaire stijl Het bestuur voert geheel zelfstandig beleid. Om het beleid bekend te maken verschaft zij hierover informatie. Om het beleid te laten slagen tracht zij doelgroepen zonedig te overtuigen of te overreden.</p>	Ontvanger informatie	<p>Het bestuur stelt de onroerende zaakbelasting vast en maakt bekend dat er een kwijtscheldingsregeling is.</p> <p>Het bestuur neemt een besluit over het scheiden van afval en burgers worden opgeroepen mee te werken met behulp van een gedragsbeïnvloedende voorlichtingscampagne.</p>
<p>Consultatieve stijl Het bestuur raadpleegt burgers, maatschappelijke organisaties en/of bedrijven over een gesloten vraagstelling. Men kan zich uitspreken over een gegeven beleidsaanpak binnen een gegeven probleem omschrijving.</p>	Adviseur (eindspraak)	De gemeente heeft een plan opgesteld voor de inrichting van een braakliggend terrein. Omwonenden, belanghebbenden en belangstellenden kunnen op het plan commentaar leveren.
<p>Participatieve stijl Het bestuur vraagt een open advies waarbij er veel ruimte voor inbreng en discussie is. Participanten kunnen een eigen probleemdefinitie en oplossingsrichting aangeven.</p>	Adviseur (beginspraak)	De gemeente wil weten wat er met een braakliggend terrein moet gebeuren: woningbouw? Recreatie? Sportterrein? Niets? Omwonenden, belanghebbenden en belangstellenden kunnen vanaf de start meedenken, discussiëren en een concrete inbreng leveren.
<p>Delegerende stijl Het bestuur geeft aan participanten de bevoegdheid om – binnen randvoorwaarden – zelf beslissingen te nemen en evt. uitvoering aan beleid te geven.</p>	Medebeslisser	Een wijkraad krijgt de bevoegdheid en een bepaald budget om invulling en uitvoering te geven aan plan rond het vergroten van de leefbaarheid van de wijk.
<p>Samenwerkende stijl Het bestuur werkt op basis van gelijkwaardigheid met andere partijen samen.</p>	Samenwerkings-Partner	<p>Een gezamenlijk bouwplan met projectontwikkelaars, woningbouwcorporaties (publiek private samenwerking).</p> <p>Een gezamenlijk milieubeleid met andere gemeenten, landschapsorganisaties e.d.</p>

7.3 Kernvoorwaarden bij de participatieve bestuursstijl

Pröpfer en Steenbeek (1999) formuleren voor elke bestuursstijl zogenaamde voorwaarden waaraan die bestuursstijl idealiter moet voldoen om goed te functioneren. Voor de participatieve stijl, de stijl waar het in dit rapport om gaat, gelden de volgende zes kernvoorwaarden:

1. Er is openheid.
2. Er is duidelijkheid vooraf over inbreng van de partijen.
3. De participatie heeft meerwaarde.
4. Er is een constructieve relatie.
5. Er is sprake van geschikte problematiek.
6. Er zijn voldoende capaciteit en middelen bij de partijen.

Hieronder worden de zes kernvoorwaarden met bijbehorende (sub)voorwaarden besproken. Per kernvoorwaarde worden de (sub)voorwaarden in een tabel gepresenteerd en wordt vervolgens gekeken in hoeverre de voorwaarden als aanwezig worden beleefd door de gemeente en de dorpsbelangen.

Tabel 3: kernvoorwaarde ‘openheid’ en de beleving hiervan

Subvoorwaarden bij ‘openheid’
1. Er is beleidsruimte voor de inbreng van participanten.
2. Het bestuur is in staat en bereid invloed te delen. Er is ruimte voor overleg. Het bestuur beslist zelf.
3. Het bestuur geeft inzicht in het beleidsproces en de afweging van besluiten.
4. De participant heeft geen onveranderlijke opstelling, is in staat en bereid invloed te delen en geeft inzicht in afwegingen.

Analyse kernvoorwaarde ‘openheid’

Ad 1. Beleidsruimte: de inbreng vanuit de dorpsvisies is volgens de gemeente zeer belangrijk voor zowel de uitvoering van staand beleid als het formuleren van nieuw beleid. Een dorp weet zelf het beste wat goed is voor het dorp, dat moet de gemeente niet verzinnen. Volgens de dorpsbelangen worden alleen voornemens en wensen die passen binnen het huidige beleid gehonoreerd. Met voornemens waarvoor nieuw beleid nodig is, wordt niet of nauwelijks iets gedaan. De beleving bestaat bij de dorpsbelangen dat dorpsvisies moeten aansluiten bij de plannen van de gemeente. Er wordt dus door de dorpsbelangen geen open houding van de gemeente ervaren bij nieuwe ideeën.

Ad 2. Delen van invloed en overlegmogelijkheden: het gemeentebestuur beslist, dit is duidelijk bij alle partijen. De huidige hoeveelheid (bestuurlijk) overleg wordt door het college als voldoende beschouwd. Wel komt uit het onderzoek voren dat wellicht beter kan worden uitgewerkt wie wanneer het initiatief tot contact neemt. De beleving van de overlegmomenten door ambtenaren en dorpsbelangen is anders: er is behoefte aan meer overleg. Voorts wordt de toelichting bij de besluitvorming door dorpsbelangen gemist, met name wanneer punten uit de dorpsvisie niet worden overgenomen. Naast de verantwoording over standpunten van de gemeente, zouden de dorpsbelangen ook graag meer direct contact/interactie willen. De dorpsbelangen zouden meer met de gemeente in gesprek willen om elkaar beter te begrijpen. Onder andere het informatieve gesprek –dat volgens de spelregels plaats moet vinden- wordt

door de dorpsbelangen gemist. Uit de literatuur is bekend dat juist bij interactieve processen contact en transparantie, met name over de uitkomsten, van groot belang is.

Ad 3. Transparantie rond besluitvorming: de gemeente heeft de Werkwizer en de Spelregels voor dorpsvisies opgesteld waarin inzicht wordt gegeven in het proces en ieders verantwoordelijkheden. Het inzicht in de besluiten van de gemeente wordt gegeven door het overzicht uit het dorpsvisievolgsysteem. Uit de interviews komen positieve ervaringen met het dorpsvisievolgsysteem naar voren. Het systeem brengt op overzichtelijke wijze en op één plek bij elkaar wat de voornemens van de dorpen zijn. Ook geeft het systeem op eenduidige wijze weer wat de stand van zaken ten aanzien van die voornemens is bij de gemeente. De Werkwizer en de Spelregels zijn over het algemeen bekend bij de dorpsbelangen. De overzichten uit het dorpsvisievolgsysteem worden door de dorpsbelangen overzichtelijk bevonden, maar de toelichting en onderbouwing bij de ingenomen de standpunten kan beter (zie ook het vorige punt).

Ad 4. Bereidheid tot overleg en veranderen van opstelling dorpsbelangen: over het algemeen wordt de houding van de dorpsbelangen door de gemeente als positief ervaren. Er zijn ambtelijk wel geluiden dat de dorpsvisies een zeker wensenlijstjegehalte heeft en dat het visiegedeelte soms wordt gemist. Dit betekent overigens niet dat het lijstje niet bespreekbaar is. In de bestuurlijke overleggen komen de punten van dit lijstje immers aan de orde. Dorpsbelangen geven aan dat ze de dorpsvisies met name maken voor het dorp zelf en om te weten waar de bewoners met het dorp naartoe willen. Het is dus niet primair een wensenlijstje richting de gemeente. Dorpsbelangen zouden graag meer in gesprek willen met gemeente over alternatieven. Tevens geven ze aan behoefte te hebben aan input vanuit de gemeente over hoe punten gerealiseerd kunnen worden.

Samengevatte analyse 'openheid'

'Op papier' is er met de Werkwizer en de Spelregels veel geregeld ten aanzien van de openheid. Dit wordt door het gemeentebestuur ook als zodanig ervaren. In de praktijk blijkt de openheid door de dorpsbelangen te worden gemist en loopt het proces niet altijd zoals vormgegeven in de Werkwizer en de Spelregels. De beleidsruimte en de transparantie en de toelichting bij de besluitvorming worden door de dorpsbelangen als beperkt ervaren. Zowel dorpsbelangen als ambtenaren geven aan dat er meer interactie zou kunnen dan wel moeten zijn om te weten wat er speelt en om elkaar beter te begrijpen.

Tabel 4: kernvoorwaarde ‘duidelijkheid vooraf’ en de beleving hiervan

Subvoorwaarden bij ‘duidelijkheid vooraf’
1. Het bestuur is in staat vooraf een inhoudelijk beleidskader te formuleren voor de inbreng van participanten
2. Het bestuur realiseert zich dat de invloed van participanten in zekere zin onbestemd is. De participanten kunnen over alles meepraten, maar niet (mee)beslissen, dit is duidelijk voor iedereen.

Analyse kernvoorwaarde ‘duidelijkheid vooraf’

Ad 1. Inhoudelijk beleidskader: de gemeente kadert de inbreng van de dorpsbelangen inhoudelijk niet af. De gemeente geeft aan graag in brede zin input te krijgen voor de uitvoering van staand beleid en het formuleren van nieuw beleid. Het wordt door de gemeente belangrijk gevonden dat dorpen over hun toekomst nadenken. Hierbij gelden bestaande bestemmingsplannen, structuurvisies e.d. wel als vertrekpunt. Bij het opstellen van de dorpsvisies wordt de mogelijkheid geboden dergelijke gegevens op te vragen en in te zien. Dorpsbelangen geven aan de vraag van de gemeente om met brede input te komen te kennen en leveren deze brede input ook daadwerkelijk aan. Hoewel de gemeente ruimte geeft om brede input te leveren, hebben de dorpsbelangen de indruk dat in de praktijk alleen ideeën worden meegenomen die passen binnen het huidige beleid. Voornemens die niet passen binnen het huidige beleid vinden in hun beleving nauwelijks gehoor. Van de mogelijkheid om gegevens en documenten op te vragen wordt door sommige dorpsbelangen gebruik gemaakt.

Ad 2. Invloed en het duidelijk maken hiervan: de gemeente geeft expliciet aan dat ze het belangrijk vindt dat dorpen inbreng leveren en actief meepraten, maar dat de gemeente alle ruimte heeft om anders te beslissen. Dit is opgenomen in de Spelregels voor dorpsvisies. De dorpsbelangen snappen dat er keuzes gemaakt moeten worden, zeker in deze tijd. Er is weliswaar overleg met de gemeente, maar de dorpsbelangen hebben het gevoel dat er te weinig interactie/ gesprek is waarin zij hun punten kunnen toelichten, het standpunt van de gemeente uitgelegd krijgen en samen met de gemeente kunnen zoeken naar alternatieve oplossingen.

Samengevatte analyse ‘duidelijkheid vooraf’

Er bestaat bij beide partijen duidelijkheid over de kaders en de invloed die op papier uitgeoefend kan worden. In de praktijk wordt dit kader door de dorpsbelangen nauwer ervaren. Ideeën buiten de staande beleidskaders vinden volgens hen nauwelijks ingang bij de gemeente. Daarnaast wordt door de dorpsbelangen uitleg over het standpunt van de gemeente en overleg over voornemens uit de visie gemist.

Tabel 5: kernvoorwaarde ‘meerwaarde participatie’ en de beleving hiervan

Subvoorwaarden bij ‘meerwaarde participatie’
1. Het bestuur wil leren van de participanten.
2. De participanten zijn in staat relevante en ontbrekende kennis te leveren en te delen.

Analyse kern voorwaarde ‘meerwaarde participatie’

Ad 1. Bestuurlijk leren: de gemeente ziet de dorpsvisies als zeer belangrijke input voor beleid. Ambtelijk zijn er geluiden dat ambtenaren wel wat vaker “wakker geschud” mogen worden om te kijken naar de stand van zaken van de dorpsvisies ten aanzien van het gemeentelijk beleid.

Volgens het college is het voor de gemeente wellicht nog wat wennen dat er input vanuit de samenleving komt. Zoals al aangegeven is de ervaring van de dorpsbelangen dat alleen zaken die passen binnen het huidige beleid opgepakt worden door de gemeente. Nieuwe ideeën vinden nauwelijks ingang.

Ad 2. Participanten leveren daadwerkelijk kennis aan: bestuurlijk is er bij de gemeente de mening dat dorpsvisies inzicht geven in waar het dorp naartoe wil. Ambtelijk wordt een dorpsvisie gezien als het 'officiële spoorboekje' van het dorp. Ambtelijk zijn er geluiden dat de verschillende voornemens uit de dorpsvisies vaak ook via andere kanalen de gemeente bereiken en dat dorpsvisies soms een wensenlijstje richting de gemeente zijn. De dorpsvisies zijn volgens de dorpsbelangen een belangrijk document met door het dorp gedragen voornemens en doelstellingen. Het is wel zo dat voornemens ook op andere wijze dan via de dorpsvisies vanuit het dorp naar de gemeente worden gecommuniceerd. De dorpsvisie geeft de voornemens echter gebundeld weer, geeft aan waar het dorp naartoe wil en welke prioriteiten daarbij gelden. Het geeft volgens de dorpsbelangen structuur voor zowel dorp(sbelangen) als gemeente.

Samengevatte analyse 'meerwaarde participatie'

De dorpsvisies brengen zowel voor de gemeente als voor het dorp zelf structuur aan in de wensen en de voornemens van het dorp. Het leereffect van dorpsvisies is met name in de ogen van de gemeente aanwezig. Volgens dorpsbelangen vinden alleen plannen die passen binnen het bestaande beleid ingang bij de gemeente.

Tabel 6: kernvoorwaarde 'constructieve relatie' en de beleving hiervan

Subvoorwaarden bij 'constructieve relatie'
1. Het bestuur stelt het beleid werkelijk afhankelijk van de kennis van de participanten.
2. Het bestuur en de participanten zijn in staat en bereid tot discussie, dialoog en inleving in elkaar.

Analyse kernvoorwaarde 'constructieve relatie'

Ad 1. Beleid wordt afhankelijk gesteld van inbreng van de participanten: voor het gemeentebestuur zijn de dorpsvisies zeer belangrijke input voor beleid. Ook op ambtelijk niveau wordt aangegeven dat bij nieuwe plannen de dorpsvisies erbij gepakt worden. De dorpsbelangen hebben deze ervaring in geringe mate. De ervaring is dat je als dorpsbelang op de trom moet slaan, de juiste mensen moet kennen en politiek-bestuurlijke sensitiviteit moet hebben om ervoor te zorgen dat je voornemens doorwerken in het gemeentelijk beleid. Alleen het indienen van de visie is hiervoor niet voldoende. Hierbij wordt de kanttekening geplaatst dat het logisch is dat je als dorpsbelang je voornemens kenbaar moet maken. Het mag volgens de dorpsbelangen echter niet zo zijn dat wie het hardst roept het meeste krijgt. Die ervaring bestaat soms wel. Daarnaast kan hier nogmaals het punt genoemd worden dat punten uit de visie veelal alleen worden meegenomen wanneer deze passen binnen het staande beleid.

Ad 2. Dialoog en discussie: de bereidheid voor gesprek is bij zowel het college als op ambtelijk niveau aanwezig. De hoeveelheid bestuurlijk overleg wordt als voldoende beschouwd. Ambtelijk zijn er geluiden dat meer contact goed zou zijn. De dorpsbelangen ervaren de contacten met de gemeente als prettig. Wanneer ze wat vragen, dan krijgen ze doorgaans antwoord. Het contact wordt door de dorpsbelangen wel als eenzijdig ervaren. Daarnaast

wordt de frequentie van het formele overleg als weinig ervaren. Het toelichtende gesprek na inlevering van de visie wordt als belangrijk ervaren, maar wordt ook gemist.

Samengevatte analyse 'constructieve relatie'

Bij de gemeente is er de mening dat het beleid afhankelijk is van de dorpsvisies. De dorpsbelangen zien dat anders. Dorpsvisies worden volgens hen betrokken bij het staand beleid, maar nieuwe ideeën uit de dorpsvisies vinden nauwelijks gehoor bij de gemeente. Contact wordt door zowel gemeente als dorpsbelangen als positief ervaren. De frequentie en het initiatief vanuit de gemeente kunnen hierbij omhoog in de ogen van de ambtenaren en dorpsbelangen.

Tabel 7: kernvoorwaarde 'geschikte problematiek' en de beleving hiervan

Subvoorwaarden bij 'geschikte problematiek'
1. De problematiek is voor het bestuur dusdanig belangrijk dat het bemoeienis met het beleid wil.
2. De problematiek kan breed zijn, maar toch dusdanig afgebakend dat participanten een gerichte inbreng kunnen hebben waarmee het bestuur wat kan.
3. De problematiek sluit aan bij de kennis en ervaring van participanten.
4. De problematiek is niet dusdanig gepolitiseerd dat participatie wordt aangegrepen voor het mobiliseren van steun.
5. De problematiek is nog verre van uitgekristalliseerd.

Analyse kernvoorwaarde 'geschikte problematiek'

Ad 1. Bestuur vindt probleem belangrijk en wil bemoeienis: voor de gemeente is het erg belangrijk dat de dorpen aangeven waar ze naar toe willen en welke voornemens ze in dat kader hebben. Het zou volgens de gemeente niet goed zijn, wanneer de gemeente dat eenzijdig op gaat leggen. Volgens de dorpsbelangen heeft de gemeente een luisterend oor wanneer contact opgenomen wordt. Er bestaat echter de indruk dat de gemeente haar eigen koers vaart en dat inbreng vlot terzijde wordt geschoven, zeker wanneer inbreng van de dorpen niet past in het huidige beleid. Er kan volgens de dorpsbelangen door de gemeente meer gedacht worden in kansen en mogelijkheden.

Ad 2. De problematiek kan breed zijn, maar het is voor participanten wel mogelijk geschikte inbreng te leveren: zoals hiervoor aangegeven wordt aan de dorpen in brede zin input gevraagd. Dit wordt gedaan omdat het dorp volgens de gemeente zelf het beste weet waar het naartoe wil. De inbreng kan gebruikt worden voor allerhande beleidsterreinen en heeft in de praktijk met name betrekking op vraagstukken die horen bij de afdeling Romte. Ook bij de dorpen is duidelijk dat de vraagstelling breed is. Zij geven aan dat ze het belangrijk vinden dat het dorp zelf in brede zin nadenkt over de toekomst. De dorpsvisie is volgens de dorpsbelangen een mooi instrument voor het gebundeld en gestructureerd communiceren van ideeën richting de gemeente.

Ad 3. De problematiek sluit aan bij kennis van dorpen: de dorpen zijn volgens de gemeente het beste in staat iets te zeggen over hun eigen toekomst en voornemens. Dorpsbelangen delen deze mening.

Ad 4. De problematiek is niet gepolitiseerd en dient niet voor het mobiliseren van steun: de gemeente zegt de input belangrijk te vinden voor het ontwikkelen van nieuw beleid en geeft

daarmee aan een open houding te hebben. Er zijn geen geluiden vanuit dorpsbelangen dat sprake is van gepolitiseerde problematiek of het mobiliseren van steun. Wel wordt aangegeven dat soms de indruk bestaat dat de gemeente dorpsbelangen weet te vinden wanneer de gemeente hen nodig heeft, maar dat met hetzelfde gemak om dorpsbelangen heen gegaan wordt wanneer dat beter uitkomt.

Ad 5. De problematiek is verre van uitgekristalliseerd: de gemeente wil de mening van het dorp over waar het dorp naartoe wil als vertrekpunt nemen voor nieuw beleid. Bij de dorpsbelangen bestaat de indruk dat de gemeente een eigen koers vaart en voornemens die niet direct passen binnen de bestaande plannen van de gemeente snel terzijde schuift.

Samengevatte analyse 'geschikte problematiek'

Bij deze kernvoorwaarde komen veel zaken terug die eerder reeds aan de orde zijn geweest. Het is duidelijk dat de gemeente aangeeft open te staan voor alle inbreng en de dorpen hiertoe goed in staat acht. De dorpen ervaren dit anders. Hoewel een dorpsvisie zich goed leent voor het in brede zin aanleveren van ideeën vanuit de dorpen en de dorpsbelangen deze brede inbreng daadwerkelijk leveren, hebben de dorpsbelangen de ervaring dat overwegend punten meegenomen worden die passen binnen het bestaande beleid.

Tabel 8: kernvoorwaarde 'capaciteit en middelen' en de beleving hiervan

Subvoorwaarde bij 'capaciteit en middelen'

Er zijn voldoende capaciteit en middelen voor gemeente en participanten voor het participatietraject.

Analyse kernvoorwaarde 'capaciteit en middelen'

Op bestuurlijk niveau is er de verwachting dat ambtenaren proactief optreden richting de dorpen en dat de functie van dorpencoördinator een soort ambassadeursfunctie is om dorpsvisies doorlopend onder de aandacht te brengen en te houden bij de afdelingen. Op ambtelijk niveau zijn daar andere geluiden over te horen. Zo komt naar voren dat de gemeente op ambtelijk niveau meer in contact zou kunnen treden met de dorpen en dat de ambtelijke capaciteit voor contact met de dorpen onder druk staat. Ook is de inhoud van de functie van dorpencoördinator anders dan bestuurlijk gedacht wordt. Gezien de beschikbare tijd van de dorpencoördinator is deze functie vooral een (administratief) coördinerende functie en is uitbreiding van het takenpakket niet of nauwelijks realistisch. Voor de dorpen -en dan met name de kleine dorpen- is het maken van een dorpsvisie een relatief forse investering, zowel financieel als voor wat betreft de inzet van vrijwilligers. Toch zijn zij in staat een dorpsvisie te formuleren.

7.4 Samengevat

De gemeente heeft met de Werkwijzer en de Spelregels voor dorpsvisies een duidelijk kader geschetst voor de wijze waarop met dorpsbelangen en dorpsvisies wordt omgegaan. In de praktijk blijkt dat dit kader over het algemeen bekend is bij zowel de gemeente als bij de dorpsbelangen. Hoewel op papier duidelijke kaders gelden, blijkt uit dit onderzoek dat er in de praktijk toch de nodige knelpunten zijn te onderkennen en dat de ervaring van gemeente en dorpsbelangen op sommige punten verschilt.

De meest opvallende punten zijn hieronder weergegeven:

- Het (leer)effect van de dorpsvisies op de gemeente en het gemeentelijk beleid wordt vooral als positief ervaren door de gemeente. Dorpsvisies geven de gemeente een goed inzicht in wat er leeft bij de dorpen en waar de dorpen naartoe willen. Dorpsvisies geven volgens de gemeente input voor zowel bestaand als nieuw te formuleren beleid. Dorpsbelangen ervaren het effect op het gemeentelijk beleid in veel mindere mate. Punten die niet direct passen binnen het huidige beleid worden volgens hen vaak niet gehonoreerd.
- Hoewel er bij de reactie op de dorpsvisie door de gemeente een overzichtelijke uitdraai uit het dorpsvisievolgsysteem wordt verstrekt, ontbreekt het volgens dorpsbelangen op sommige punten aan transparantie en toelichting op de standpunten van de gemeente. Dit ontbreekt volgens de dorpsbelangen met name bij punten die niet gehonoreerd worden. Dorpsbelangen willen graag meer inzicht in waarom bepaalde punten niet opgepakt kunnen worden door de gemeente en zij zouden graag gezamenlijk zoeken naar alternatieven.
- Er zou volgens de dorpsbelangen meer interactie met de gemeente kunnen zijn. Zo ontstaat meer begrip voor elkaars standpunten en kan worden gezocht naar alternatieven.
- Op ambtelijk niveau zijn er geluiden dat er meer contact zou kunnen zijn met de dorpen en dat dorpsvisies meer en doorlopend onder de aandacht zouden moeten zijn bij de ambtenaren. Volgens het college zou de dorpencoördinator hier een rol in moeten vervullen.

8. Conclusies en aanbevelingen

8.1 Inleiding

In dit onderzoek is een antwoord gezocht op de volgende hoofdvraag:

“Wat is de toegevoegde waarde van dorpsvisies op het gemeentelijk beleid en wat is het concrete, zichtbare effect voor de dorpen?”

Alvorens in paragraaf 8.3 een antwoord te geven op deze hoofdvraag, wordt in paragraaf 8.2 een antwoord gegeven op de –voor de beantwoording van de hoofdvraag geformuleerde– deelvragen (zie voor de deelvragen hoofdstuk 1).

8.2 Beantwoording deelvragen

1. Hoe ziet de gemeentelijke regelgeving eruit met betrekking tot dorpsvisies?

De gemeente heeft twee documenten die aangeven hoe met de dorpsbelangen en de dorpsvisies dient te worden omgegaan. Het betreffen ‘De Werkwizer’ en ‘Spelregels voor dorpsvisies’. De Werkwizer heeft betrekking op de omgang met de dorpsbelangen. Het is een overeenkomst uit oktober 2006 waarin tussen de dorpsbelangbesturen en de gemeente afspraken zijn gemaakt over hoe ze met elkaar omgaan. De Spelregels voor Dorpsvisies hebben specifiek betrekking op dorpsvisies. In dit door het college in november 2007 vastgestelde document wordt beschreven hoe de gemeente om wil gaan met dorpsvisies.

Met name uit de Spelregels voor dorpsvisies volgen enkele concrete regels die de gemeente zichzelf oplegt ten aanzien van dorpsvisies. Deze regels zijn meer concreet beschreven in hoofdstuk 2 en bijlage II.

2. In welke mate dient de gemeente conform dit beleid rekening te houden met de wensen uit de dorpsvisies bij het nemen van beslissingen (korte termijn) en bij het voorbereiden van plannen (langere termijn)?

De gemeente geeft in de beide bovengenoemde documenten aan het belangrijk te vinden dat de dorpsbelangbesturen actief meespreken en op de hoogte worden gehouden door de gemeente. Hoewel de gemeente zegt niet aan te zullen dringen op het opstellen van een dorpsvisie zegt de gemeente een dorpsvisie zeer serieus te zullen nemen. Een dorpsvisie is een concreet instrument waarmee de gemeente de dorpsbelangen de mogelijkheid biedt om in te spelen op beleidsontwikkelingen en het gemeentelijk beleid te beïnvloeden. De invloed kent wel grenzen. De inbreng van de dorpsbelangen heeft een adviserend karakter. De gemeente geeft in de documenten aan dat het de gemeente vrij staat om al dan niet iets met de inhoud van de dorpsvisies te doen. De gemeente beslist wat wel of niet verenigbaar wordt geacht met het bredere gemeentelijk beleid en houdt alle ruimte al dan niet mee te werken aan verlangens van de dorpsbelangen. De dorpsvisies hebben derhalve een adviserend karakter.

3. *Hoe wordt bepaald welke prioriteit wordt gegeven aan de verschillende onderwerpen in de dorpsvisies?*

Het college geeft een formele reactie op de dorpsvisies waarin het een standpunt inneemt ten aanzien van de voornemens en wensen die in de dorpsvisies zijn opgenomen. Bij het innemen van standpunten worden de voornemens ingedeeld in de volgende vier categorieën:

- I. Kleine zaken die snel uitgevoerd kunnen worden. Daarbij wordt aangegeven of, wanneer en hoe die kunnen/zullen worden uitgevoerd.
- II. Onderwerpen waarover op korte termijn een beslissing zal worden genomen.
- III. Onderwerpen die op korte termijn geen gemeentelijke prioriteit hebben (b.v. omdat daarvoor nog geen beleid is ontwikkeld) maar die mogelijk op langere termijn wel van belang kunnen zijn voor de gemeente.
- IV. Onderwerpen waarvoor niet op de medewerking van de gemeente behoefte te worden gerekend.

Ten aanzien van de gecategoriseerde standpunten neemt het college vervolgens een standpunt in. De indeling in standpunten is als volgt:

- het gemeentebestuur maakt een andere keuze;
- er wordt aan gewerkt (of en hoe dit in het beleid kan worden opgenomen);
- opgenomen in het beleid/reeds uitgevoerd of;
- geen medewerking/gemeente is niet bevoegd.

Voornemens uit categorie I zijn voornemens van geringe omvang die passen binnen de huidige inhoudelijke en financiële beleidskaders. Dit zijn min of meer zaken waarop de gemeente geattendeerd wordt en die de gemeente helpen om het huidige beleid uit te voeren. Deze zaken worden doorgaans snel opgepakt.

Voornemens uit categorie II zitten reeds in de bestuurlijke pijplijn. Er wordt op korte termijn bestuurlijk over besloten. Dat besluit hoeft overigens niet altijd in lijn te zijn met het voornemen van het betreffende dorp.

Voor categorie III voornemens is het de vraag of, wanneer en hoe deze in de bestuurlijke pijplijn komen en of deze punten dus bestuurlijke aandacht krijgen. Het college heeft geen regels voor hoe de gemeente rekening houdt met deze wensen. Dat is onderwerpafhankelijk. Ook maakt het uit of een wens uit één dorp of uit meerdere dorpen komt.

Categorie IV voornemens, zijn voornemens ten aanzien waarvan de gemeente van mening is dat hier geen medewerking van de gemeente aan wordt verleend. Dit kan bijvoorbeeld gaan om zaken waarvoor de gemeente geen bevoegd gezag is of die in de ogen van de gemeente onrealistisch zijn (denk aan relatief grote nieuwbouwplannen bij een klein dorp).

4. *Hoe verloopt de communicatie met dorpsbelang over de dorpsvisie gedurende de looptijd van de visies?*

Er vindt conform de Spelregels voor dorpsvisies één keer in de twee jaar bestuurlijk overleg plaats tussen de dorpsbelangen en het college. Daarnaast is er een jaarlijks overleg waarbij het college en alle dorpsbelangbesturen vertegenwoordigd zijn. Ambtelijk is er een dorpencoördinator die een soort spilfunctie vervult. Deze moet intern de lijntjes bij elkaar brengen. Ook is het volgens het college van belang dat het contact vanuit de dorpsbelangen

via de dorpencoördinator verloopt. Het telefoonnummer van de dorpencoördinator zou voor de dorpsbelangen hét telefoonnummer van de gemeente moeten zijn. In de praktijk wordt door de dorpsbelangen veelal direct contact met de inhoudelijke afdelingen opgenomen, bijvoorbeeld wanneer dorpsbelangen een vraag heeft of wanneer dorpsbelangen iets onder de aandacht wil brengen.

5. *Kan met het dorpsvisievolgsysteem de uitvoering systematisch worden gevolgd?*

Ja, het dorpsvisievolgsysteem geeft systematisch overzicht over de stand van zaken ten aanzien van de verschillende voornemens uit de dorpsvisies.

6. *In hoeverre wordt het geformuleerde beleid in de praktijk in de visie van de gemeente daadwerkelijk uitgevoerd? En worden daarmee de geformuleerde doelen en uitgangspunten gerealiseerd?*

Het bestuurlijk overleg vindt plaats zoals in de Spelregels is aangegeven en dat wordt op bestuurlijk niveau voldoende bevonden. Er zou volgens het college wellicht wel iets scherper uitgewerkt kunnen worden wie wanneer het initiatief tot contact neemt. De mate waarin de gemeente altijd binnen de gestelde termijn van vier dan wel zes maanden reageert op de dorpsvisies kan niet worden aangetoond. Er wordt wel aangegeven dat sinds 2009 eigenlijk altijd op tijd een reactie wordt gegeven. De informatieve (meestal ambtelijke) gesprekken waarvoor de gemeente de dorpsbelangen volgens de spelregels zou moeten uitnodigen, hebben door factoren binnen de gemeente niet altijd plaatsgevonden

Op bestuurlijk niveau is de ervaring dat de dorpsvisies, zoals beoogd, zeer belangrijke input leveren voor het gemeentelijk beleid en dat ze daar daadwerkelijk voor gebruikt worden. Met de dorpsvisies laten de dorpen zien waar ze naartoe willen en welke voornemens en wensen ze hebben. Dat is van belang omdat het niet gewenst is dat de gemeente aan de hand van een soort blauwdruk bedenkt wat goed is voor de dorpen.

Ambtelijk wordt aangegeven dat dorpsvisies helpen en worden gebruikt voor het uitvoeren van huidig beleid en het formuleren van nieuw beleid. Wel wordt aangegeven dat het invullen van het volgsysteem wat frequenter zou kunnen, zodat ambtenaren wat vaker op de inhoud van de visie worden gewezen. Verder zorgt een dorpsvisie ervoor dat maatregelen van de gemeente worden gevoeld als gezamenlijke maatregelen van de gemeenschap. Met een dorpsvisie krijgt de gemeente gebundeld zicht op de voornemens van het dorp. Om goed zicht te krijgen op de voornemens is volgens de ambtenaren het rechtstreekse contact met de afdelingen belangrijk. Dit moet niet alleen via een dorpencoördinator lopen. Direct contact vanuit de afdeling zorgt ervoor dat er genoeg inhoudelijke deskundigheid is en dat de medewerker die ergens mee aan de slag moet duidelijk krijgt wat er bedoeld wordt. Uit de ambtelijke organisatie komen ook geluiden naar voren dat ambtenaren meer direct betrokken zouden kunnen zijn bij de dorpen en de dorpsbelangen en dat ambtelijke capaciteit voor direct contact onder druk staat.

Hoewel dorpsvisies volgens de gemeente de gewenste input leveren, wordt ambtelijk aangegeven dat zaken die de gemeente aangaan ook via andere kanalen de gemeente vaak wel bereiken. De voornemens die in de dorpsvisies staan, zijn in veel gevallen al langer bekend bij de gemeente. Ten slotte wordt door ambtenaren aangegeven dat dorpsvisies soms het karakter hebben van een wensenlijstje.

7. *In hoeverre ervaren de (besturen van) dorpsbelangen dat de door hen geformuleerde visies daadwerkelijk een rol spelen in de uitvoering? Hebben zij het gevoel voldoende gehoord te worden?*

Over het algemeen zijn de dorpsbelangen niet positief over het effect van hun dorpsvisies op het gemeentelijk beleid. Kleine zaken die passen binnen het huidige beleid worden wel opgepakt, maar vooral over de doorwerking van ‘wezenlijke zaken’ die nog niet direct passen binnen het huidige beleid zijn veel dorpsbelangen teleurgesteld. Enkele vertegenwoordigers van dorpsbelangen geven aan gefrustreerd te zijn over de reactie van het college. Hierbij is de frustratie niet alleen dat er aan veel punten niet wordt meegewerkt. Ook wordt een gebrek aan toelichting en denken in mogelijkheden ervaren. Bij meer toelichting is het wellicht mogelijk gezamenlijk te zoeken naar alternatieven. Er wordt hierdoor door de dorpsbelangen een scheve verhouding ervaren tussen de moeite die de dorpsbelangen in de visie hebben gestoken en de reactie van het college. De dorpsvisie is in de beleving van veel dorpsbelangen nu vooral iets van de dorpen, terwijl het meer een gezamenlijke ambitie van dorp en gemeente zou moeten zijn.

Uiteindelijk komt het voor de dorpsbelangen aan op het ondernemen van actie richting de ambtenarij om zaken gerealiseerd te krijgen. Je moet “op de trom slaan” en de juiste mensen weten te vinden binnen de gemeente, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. De ervaring is dat dit er toe kan leiden dat degene die het hardst roept veel gedaan krijgt.

De meeste dorpsbelangen geven overigens aan in de toekomst weer een dorpsvisie op te gaan stellen. Het beïnvloeden van het gemeentelijk beleid is daarvoor niet de belangrijkste reden. Redenen zijn met name dat een dorpsvisie helpt om als dorp gezamenlijk te bepalen waar het dorp naartoe moet, continuïteit gewaarborgd wordt binnen de vereniging en structuur wordt gegeven aan plannen en wensen van het dorp. Ook het in gesprek komen met de gemeente over de onderwerpen uit de visie wordt als een reden genoemd. Het opstellen van een visie kent dan ook twee doelen: duidelijkheid en structuur voor dorp én gemeente.

8. *Indien er sprake is van significante verschillen in de antwoorden op de vorige twee vragen: hoe kunnen deze worden verklaard?*

Uit de beantwoording van de vragen 6 en 7 komt duidelijk naar voren dat er een verschil is tussen hoe de gemeente het effect van dorpsvisies ervaart en hoe dorpsbelangen dat beleven. De gemeente is daar positiever over dan de dorpsbelangen. Dorpsvisies worden volgens de gemeente gebruikt voor zowel de uitvoering van het huidige beleid als het formuleren van nieuw beleid. Dorpsbelangen ervaren het effect op het gemeentelijk beleid in veel mindere mate. Zij ervaren dit vooral omdat punten die nog niet direct passen binnen het huidige beleid volgens hen vaak niet gehonoreerd worden.

Uit de analyse in hoofdstuk 7 kan worden afgeleid dat dit verschil in effectbeleving de volgende oorzaken kent:

- Het ontbreekt bij de dorpsbelangen op sommige punten aan transparantie en toelichting waarom bepaalde punten niet gehonoreerd worden door de gemeente. Bij de reactie op de dorpsvisie wordt weliswaar een overzichtelijke uitdraai uit het dorpsvisievolgssysteem verstrekt, maar de dorpsbelangen willen graag weten waarom bepaalde punten niet

opgepakt kunnen worden door de gemeente. Daardoor wordt het mogelijk om gezamenlijk te zoeken naar alternatieven.

- Er is voor de dorpsbelangen te weinig sprake van interactie. Met meer interactie ontstaat meer begrip voor elkaars standpunten en kan worden gezocht naar alternatieven. Het gaat bij de interactie echt om ‘in gesprek zijn’ en niet zozeer om emailverkeer of briefwisselingen.
- Volgens ambtenaren is er meer contact mogelijk met de dorpen en zouden dorpsvisies meer en doorlopend onder de aandacht moeten zijn bij de ambtenaren. Volgens het college zou de dorpencoördinator daarbij een rol moeten vervullen. Het lijkt echter gezien de beschikbare tijd voor deze functie (12 uur per week) niet of nauwelijks realistisch om van de dorpencoördinator te verwachten dat deze doorlopend de dorpsvisies onder de aandacht houdt bij de afdelingen en op nieuwe beleidsontwikkelingen inspringt om de dorpsvisies een rol daarbij te geven.

8.3 Conclusie

Uit het gemeentelijk beleid valt op te maken dat de gemeente dorpsvisies zeer serieus wil nemen. De visies geven volgens de gemeente relevante input voor de uitvoering van staand beleid en het formuleren van nieuw beleid. Voor wat betreft de mate waarin dorpsvisies doorwerken in het gemeentelijk beleid is een duidelijk verschil in beleving zichtbaar tussen de gemeente en de dorpsbelangen. De gemeente is daar beduidend positiever over dan de dorpsbelangen. Met name op bestuurlijk niveau is de gemeente van mening dat de dorpsvisies, zoals beoogd, een belangrijke rol spelen bij het uitvoeren en formuleren van beleid. Ook op ambtelijk niveau zijn er overwegend positieve geluiden te horen. Er wordt door ambtenaren echter aangegeven dat voornemens ook via andere kanalen de gemeente vaak bereiken. Ten slotte is er ambtelijk de mening dat dorpsvisies soms het karakter hebben van een wensenlijstje.

De dorpsbelangen zijn aanmerkelijk minder positief over de doorwerking van hun dorpsvisies in het gemeentelijk beleid. De inspanning die de dorpsbelangen leveren voor het maken van een dorpsvisie vinden ze over het algemeen niet in verhouding staan tot de reactie van het college van B&W. Met name de reactie op voornemens die nog niet direct passen binnen het huidige beleid wordt als niet opbouwend beleefd. Deze voornemens worden veelal niet overgenomen en het ontbreekt voor de dorpsbelangen aan onderbouwing voor dat standpunt. De dorpsbelangen zouden daar graag meer duidelijkheid over willen om zo meer begrip te krijgen voor elkaars standpunt en gezamenlijk naar alternatieven te zoeken. Er is nu wel contact met de gemeente, met name met ambtenaren, en dat wordt op zich ook als prettig ervaren. Het contact wordt wel als eenzijdig ervaren. De ervaring bij de dorpsbelangen is dat de dorpsbelangen veelal het contact zoeken en dat zij binnen de gemeente de juiste mensen moeten weten te vinden om plannen gerealiseerd te krijgen. Het contact mag van de dorpsbelangen frequenter. Opgemerkt kan nog worden dat dorpen hun dorpsvisie niet alleen voor de gemeente opstellen. Een dorpsvisie wordt door de dorpsbelangen tevens en in belangrijke mate voor het dorp en de dorpsbelangen zelf opgesteld.

8.4 Aanbevelingen

De rekenkamercommissie doet op basis van dit onderzoek de volgende aanbevelingen.

- a. Communiceer als gemeente (inter)actiever met de dorpsbelangen. Hierbij kunnen de volgende aandachtspunten genoemd worden:

- Laat duidelijker zien wat de gemeente met de dorpsvisies doet.
 - Ga in gesprek over de onderbouwing en de argumentatie voor standpunten.
 - Laat het toelichtend gesprek (zie Spelregels) na inleveren van de dorpsvisie altijd doorgang vinden.
 - Organiseer van tijd tot tijd een brainstormavond waarbij leden van verschillende dorpsbelangen en gemeentelijke vertegenwoordigers aanwezig zijn. Op deze avonden kunnen de verschillende dorpen inzicht krijgen in wat de andere dorpen willen, de ideeën en mogelijkheden van de gemeente en kan gediscussieerd worden over de mogelijkheden en onmogelijkheden ten aanzien van het (gezamenlijk) realiseren van een ieders wensen. Ook kunnen dorpsbelangen wellicht van elkaar leren.
- b. Maak duidelijk wat de gemeente wil met de functie van dorpencoördinator en welk takenpakket deze functie heeft.
- c. Ga door met het monitoren van de realisatie van de dorpsvisies door middel van het dorpsvisievolgsysteem.
- d. Overweeg als gemeenteraad om nadrukkelijker een rol te hebben ten aanzien van dorpsvisies. Denk daarbij aan:
- Het in ontvangst nemen van de vastgestelde dorpsvisie. Bijvoorbeeld door aan de dorpsbelangen de mogelijkheid te geven een korte presentatie te geven van de dorpsvisie aan de gemeenteraad of vertegenwoordigers van iedere fractie.
 - Het kennisnemen van het standpunt van het college ten aanzien van een dorpsvisie.
 - Het periodiek ontvangen van het college en kennisnemen van voortgangsinformatie over de dorpsvisies uit het dorpsvisievolgsysteem.

Reactie van het college

Aan de Rekenkamercommissie
van Tytsjerksteradiel
De heer S.K. Dijkstra

Burgum, 17 januari 2012

VERZONDEN 19.01.12

ons kenmerk : S2011-16991
dossier : Z2011-4686
behandeld door : Baukelien Koopmans
telefoonnummer : (0511) 460 560
onderwerp : **Conceptrapportage RKC**

Geachte commissie,

Wij ontvingen de conceptrapportage van uw commissie aangaande het door u uitgevoerde onderzoek naar de effecten van dorpsvisies. U heeft ons gevraagd dit rapport te toetsen op volledigheid en feitelijke onjuistheden.

Wij hebben het rapport met belangstelling gelezen. Het maakt het beleid m.b.t. de dorpsvisies scherper.

Hierbij ontvangt u verder onze reactie:

- Het aantal geïnterviewde ambtenaren (vier) is naar onze indruk aan de magere kant. Een rondetafelgesprek, zoals die wel zijn gehouden met dorpsbelangen, was interessant geweest en had een scherper beeld kunnen geven van de ambtelijke betrokkenheid bij dorpsvisies.
- Bij het onderzoek worden normen uit de literatuur over interactief beleid gebruikt. Wij vragen ons af of deze methode past bij de specifieke relatie tussen het college en dorpsbelangen en de afspraken die onderling zijn gemaakt.
- De centrale vraag bij het onderzoek is of de dorpsvisies een wezenlijke rol spelen in de besluitvorming van de gemeente. Het is wel duidelijk wat de beleving hierover is van de dorpen. Wij komen hierover echter geen feitelijke informatie tegen in het rapport. Maar mogelijk komt dit nog terug bij de conclusies en aanbevelingen.
- Op pagina 9: bij categorie II, onderwerpen waarover op korte termijn een beslissing zal worden genomen, kan nog worden opgenomen dat dit onderwerp dan wordt afgewogen in de eerstvolgende PPN.
- Op pagina 14 wordt burgemeester Ter Keurs geciteerd (onderdeel jachthaven). Om zijn bedoeling goed weer te geven zou hieraan toegevoegd moeten worden: "Het denken over de toekomst van de dorpen zou niet alleen top-down moeten geschieden. Wat overigens niet wil zeggen dat alle wensen kunnen worden gehonoreerd".

- Bij de opmerking over het maken van een dorpsvisie pagina 15 bovenaan: burgemeester Ter Keurs heeft hierover aangegeven dat het aanvankelijke initiatief bij zijn weten niet bij de gemeente vandaan kwam. Dat laat onverlet dat de gemeente, althans de portefeuillehouder, het zeker een goed idee vindt dat een dorp een dorpsvisie heeft.
- Pagina 20 tweede alinea graag als volgt aanpassen: "Vanuit de afdeling Romte wordt aangegeven dat de ambtelijke capaciteit voor het direct oppakken van zaken er nu wel is, maar dat dit **met ingang van 2014** niet meer het geval is doordat alle beschikbare formatie voor dorpsvernieuwing/dorpsvisies (nu 0,5 fte verdeeld over verschillende medewerkers van de afdeling) wordt wegbezuinigd".
- De functie-interpretatie van dorpencoördinator is kennelijk niet helder (pagina 19, 20, 32). In het rapport komt naar voren dat het college deze breder ziet dan betrokkene zelf. Het college en de betrokkene zijn beide van mening dat het onder de aandacht brengen van de dorpsvisies tot de taak van de dorpencoördinator behoort. Het **voortdurend** en als een **ware ambassadeur** onder de aandacht brengen van de dorpsvisies is vanwege de beperkte functieomvang niet mogelijk.
- In het rapport (o.a. pagina 37) komt naar voren dat bij een aantal dorpen de beleving (ervaring) is dat wie het hardst roept, het meest gedaan krijgt. Wij vragen ons af of deze opmerkingen ook zijn geverifieerd? Wij zien dit namelijk niet in het rapport

Wij geven u in overweging het rapport hierop nog aan te passen en zien de definitieve versie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel
de secretaris, de burgemeester,

T. Dijk

drs. E.J. Ter Keurs

Nawoord rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie dankt het college voor de reactie. Hierna wordt per punt een nadere toelichting gegeven of aangegeven op welke wijze de rekenkamercommissie dit punt heeft verwerkt in het rapport.

College: “het aantal geïnterviewde ambtenaren (vier) is naar onze indruk aan de magere kant. Een rondetafelgesprek, zoals die wel zijn gehouden met dorpsbelangen, was interessant geweest en had een scherper beeld kunnen geven van de ambtelijke betrokkenheid bij dorpsvisies.”

Reactie rekenkamercommissie: Door de gevolgde werkwijze geven de interviews een voor dit onderzoek goed en voldoende beeld van hoe door de ambtelijke organisatie wordt omgegaan met dorpsvisies. Om dit beeld te vormen, zijn in overleg met uw contactpersoon voor dit onderzoek interviews gevoerd met vertegenwoordigers van de afdelingen (Romte en Mienskip) en het team (beheer openbare ruimte) waarop voornemens uit dorpsvisies het meest betrekking hebben. De afdelingshoofden en de coördinator van de afdelingen/het team zijn vervolgens telefonisch benaderd. In dit telefoongesprek is onze informatiebehoefte voorgelegd en is de vraag gesteld welke ambtenaren van de afdeling/het team wij zouden moeten spreken om onze vragen beantwoord te krijgen. De vraag wie aanwezig zou moeten zijn bij het interview is in mailcontact ter bevestiging nogmaals aan de afdelingshoofden/de teamcoördinator voorgelegd. Eén afdelingshoofd (Romte) en één teamcoördinator (beheer openbare ruimte) gaven hierop aan de vragen alleen en zelf te kunnen beantwoorden. Eén afdelingshoofd (Mienskip) gaf aan dat hij graag wilde dat er een inhoudelijke en bij het onderwerp betrokken beleidsmedewerker bij het interview aanwezig zou zijn. Het laatstgenoemde afdelingshoofd bleek bij aanvang van het interview niet aanwezig te kunnen zijn bij het interview, waarop alleen de inhoudelijke beleidsmedewerker is geïnterviewd. Van de interviews zijn geaccordeerde gespreksverslagen gemaakt. Tevens merken wij op dat met de dorpencoördinator meerdere keren per telefoon en email contact is geweest om zaken na te vragen en te verifiëren.

College: “Bij het onderzoek worden normen uit de literatuur over interactief beleid gebruikt. Wij vragen ons af of deze methode past bij de specifieke relatie tussen het college en dorpsbelangen en de afspraken die onderling zijn gemaakt.”

Reactie rekenkamercommissie: Bij de keuze om de bevindingen uit het onderzoek te spiegelen aan hetgeen bekend is over interactief beleid is juist goed gekeken naar de specifieke situatie van Tytsjerksteradiel. Daarnaast geeft de methode inzicht in andere vormen van burgerparticipatie en is daarmee meer informatief bedoeld dan als norm. Op basis van hetgeen in het onderzoek is aangetroffen over de relatie die de gemeente heeft met de dorpen is gekeken wat daarover bekend is en welke aandachtspunten en voorwaarden voor die specifieke relatie gelden. Deze werkwijze wordt in paragraaf 1.3 en hoofdstuk 7.2 verder toegelicht, waarna in de rest van hoofdstuk 7 de voor deze situatie geldende voorwaarden worden uitgewerkt in een analyse.

College: “De centrale vraag bij het onderzoek is of de dorpsvisies een wezenlijke rol spelen in de besluitvorming van de gemeente. Het is wel duidelijk wat de beleving hierover is van de dorpen. Wij komen hierover echter geen feitelijke informatie tegen

in het rapport. Maar mogelijk komt dit nog terug bij de conclusies en aanbevelingen.“

Reactie rekenkamercommissie: Wij merken op dat de centrale vraag van het onderzoek luidt wat de toegevoegde waarde van dorpsvisies op het gemeentelijk beleid is en wat het concrete, zichtbare effect is voor de dorpen. Zoals ook in uw opmerking naar voren komt had het onderzoek in belangrijke mate het karakter van een belevingsonderzoek, het gaat dus niet om het meetbare effect maar het beleefde effect. Informatie over de feitelijke doorwerking van dorpsvisies in het beleid van de gemeente is overzichtelijk en systematisch opgenomen in het dorpsvisievolgsysteem.

College: “Op pagina 9: bij categorie II, onderwerpen waarover op korte termijn een beslissing zal worden genomen, kan nog worden opgenomen dat dit onderwerp dan wordt afgewogen in de eerstvolgende PPN.”

Reactie rekenkamercommissie: punt is toegevoegd.

College: “Op pagina 14 wordt burgemeester Ter Keurs geciteerd (onderdeel jachthaven). Om zijn bedoeling goed weer te geven zou hieraan toegevoegd moeten worden: “Het denken over de toekomst van de dorpen zou niet alleen top-down moeten geschieden. Wat overigens niet wil zeggen dat alle wensen kunnen worden gehonoreerd”.”

Reactie rekenkamercommissie: punt is toegevoegd.

College: “Bij de opmerking over het maken van een dorpsvisie pagina 15 bovenaan: burgemeester Ter Keurs heeft hierover aangegeven dat het aanvankelijke initiatief bij zijn weten niet bij de gemeente vandaan kwam. Dat laat onverlet dat de gemeente, althans de portefeuillehouder, het zeker een goed idee vindt dat een dorp een dorpsvisie heeft.”

Reactie rekenkamercommissie: punt is toegevoegd.

*College: “Pagina 20 tweede alinea graag als volgt aanpassen: “Vanuit de afdeling Romte wordt aangegeven dat de ambtelijke capaciteit voor het direct oppakken van zaken er nu wel is, maar dat dit **met ingang van 2014** niet meer het geval is doordat alle beschikbare formatie voor dorpsvernieuwing/dorpsvisies (nu 0,5 fte verdeeld over verschillende medewerkers van de afdeling) wordt wegbezuinigd”.*”

Reactie rekenkamercommissie: dit is aangepast.

College: “de functie-interpretatie van dorpencoördinator is kennelijk niet helder (pagina 19, 20, 32). In het rapport komt naar voren dat het college deze breder ziet dan betrokkene zelf. Het college en de betrokkene zijn beide van mening dat het

*onder de aandacht brengen van de dorpsvisies tot de taak van de dorpencoördinator behoort. Het **voortdurend** en als een **ware ambassadeur** onder de aandacht brengen van de dorpsvisies is vanwege de beperkte functieomvang niet mogelijk.*“

Reactie rekenkamercommissie: in het rapport worden de bevindingen uit het onderzoek weergegeven. Bovenstaande opmerking vatten wij op als een bevestiging van onze bevindingen.

College: “In het rapport (o.a. pagina 37) komt naar voren dat bij een aantal dorpen de beleving (ervaring) is dat wie het hardst roept, het meest gedaan krijgt. Wij vragen ons af of deze opmerkingen ook zijn geverifieerd? Wij zien dit namelijk niet in het rapport”

Reactie rekenkamercommissie: In het rapport wordt een beleving weergegeven die in het onderzoek naar voren komt. Het onderzoek had niet als focus om te kijken of het ook feitelijk zo is dat degene die het hardst roept het meeste krijgt. De focus van het onderzoek was om ervaringen in beeld te brengen.